

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

CİLT : 28

Otuz altıncı Birleşim

1. II . 1954 Pazartesi

İçindekiler

	Sayfa	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	2	
2. — Havale edilen kâğıtlar	2	
3. — Yoklama	3	
4. — Görüşülen işler	3	
1. — Emekli, dul ve yetim aylıklarına zam yapılması hakkında kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/713)	3:4,12,13,14,34:37	
2. — Orman kanunu lâyihası, Zonguldak mebusları Fehmi Açıksöz ve Rifat Sişişoğlu'nun, Bâzi Suç ve Cezaların Affı hakkındaki 5677 sayılı Kanuna ek kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu, Bolu Mebusu Kâmil Kozak ve iki arkadaşı ile Tokad Mebusu Sıtkı Atanç'ın, orman kanunu teklifleri ve Tekirdağ Mebusu Şevket Mocan'ın, Orman ve Orman Teşkilât ka-		<p>nunlarıyla 4785 sayılı Kanuna ek Kanunda değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi, İstanbul Mebusu Ahmet Hamdi Başar'ın, Orman Kanununa Bâzi Maddeler Eklenmesine ve bu Kanunun Birinci Maddesinde Değişiklik Yapılmasına dair olan Kanuna ek 5658 sayılı Kanunun birinci maddesinin ilk fıkrasının ve Orman Kanununun 5653 sayılı Kanunla değiştirilen 105 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifleri ile Orman Kanununa Bâzi Hükümler Eklenmesine ve Bu Kanunun Birinci Maddesinde Değişiklik Yapılmasına dair olan 4785 sayılı Kanuna ek kanun lâyihası hakkında Geçici Komisyon ve Bütçe Komisyonu raporları (1/170, 2/170, 200, 224, 254, 275, 276 ve 1/179)</p>
		4:33

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

İzmir Mebusu Avni Başman'ın, Devlet resim ve heykel müzeleri için satın alınacak sanat eserleri ve resmî binaların sanat eserleri ile bezenmesi hakkındaki kanun teklifi ile,

Trabzon Mebusu Faik Ahmed Barutçu ve 3 arkadaşının, Askerlerin Zatişlerine Taallük Eden Dâvalarının Tetkik ve Muhakeme Usulü hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair olan kanun teklifi, talepleri üzerine geri verildi.

Çankırı Mebusu Celâl Boynuk'un, Belediye Kamulaştırma Kanununa bir geçici madde eklenmesi hakkındaki 4857 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması hakkındaki kanun teklifinin Geçici Komisyona havalesine dair Geçici Adalet Komisyonu Reisliği tezkeresi okundu ve kanun teklifinin Geçici Komisyona verilmesi, kabul olundu.

Gündemde mevcut kanun lâyiha ve tekliflerinin diğer maddelerden önce görüşülmesi hakkındaki önergeler, kabul edildi.

Emekli, dul ve yetim aylıklarına zam yapılmasına dair kanun lâyihasının görüşülen maddelerden ikinci maddesi, dikkate alınan önerge ile birlikte tekrar komisyona verildi.

Karayolları Umum Müdürlüğünün 1950 yılı; Karayolları Umum Müdürlüğünün 1951 yılı Hesabı Katî kanunları, kabul edildi.

Atatürk Orman Çiftliği arazisinin 8070 dekarının satılması hakkındaki kanun kabul edildi.

Orman kanunu lâyihasının birinci maddesi üzerinde de görüşmelere devam olundu ve madde komisyona verildi.

1 . II . 1954 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Reisvekili
Samsun Mebusu
Tevfik İleri

Kâtip
Bolu Mebusu
İhsan Gülez

Kâtip
Çorum Mebusu
Sedat Baran

Sorular

Yazılı soru önergeleri

1. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, Gelir Vergisine tâbi mükelleflerin sayısına, mevcut teşkilâtın vergi kaçakçılığını önleyecek kudrette olup olmadığına ve vergi kaçakçılığından dolayı takibe tâbi tutulmuş olan mükellef sayısına dair yazılı soru önergesi, Maliye Vekâletine gönderilmiştir. (6/1368)

2. — Çorum Mebusu Baha Koldaş'ın, Koçgiri isyanı hâdisesinde yararlıklar gösteren Şaban Ateş'in, İstiklâl Madalyası ile taltifi hakkındaki inha evrakına dair yazılı soru önergesi,

Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1369)

3. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, Af Kanunundan önce ve sonra ceza ve tevkif evlerinde bulunan mevkuf ve mahkûm sayısına ve Ceza Kanununda yapılan son tadilatın neticesine dair yazılı soru önergesi, Adalet Vekâletine gönderilmiştir. (6/1370)

4. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, işçilere ihtiyarlık sigortası fonlarından ayrılan kredi ve yapılan meskenlerin miktarına dair yazılı soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1371)

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Raporlar

1. — Kan Bankası ve kan nakil merkezlerinin döner sermaye ile idaresine dair kanun lâyihası ve Sağlık ve Sosyal Yardım, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/372) (Gündeme)

2. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında Hava Ulaştırmalarına dair Anlaşma-

nın tasdıkı hakkında kanun lâyihası ve Dışişleri ve Ulaştırma Komisyonları raporları (1/670) (Gündeme)

3. — Zonguldak mebusları Fehmi Açıksöz ve Rifat Sivişoğlu'nun, Dilekçe Komisyonunun 5 . I . 1951 tarihli Haftalık Karar cetvelindeki 272 sayılı Kararın Umumi Heyette görüşülmesine dair taktiri ve Dilekçe Komisyonu raporu (4/100) (Gündeme)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,05

REİS — Reisvekili Tevfik İleri

KÂTIPLER : Ömer Mart Çanakkale), İhsan Gülez (Bolu).

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız.

(İstanbul mebuslarına kadar yoklama yapıldı).

REİS — Birleşimi açıyorum. Gündem hakkında takrirler vardır, onları okutuyorum :

Yüksek Reisliğe

Bugünkü gündemde mevcut kanun lâyiha ve tekliflerinin sorularla diğer işlerden evvei gö-

rüşülmesini arz ve teklif ederim.

Tokad Mebusu
Halûk Ökeren

Sayın Başkanlığa

Kanunların sorulardan ve diğer işlerden önce konuşulmasını arz ve teklif ederim.

Burdur Mebusu
Mehmet Özbey

REİS — Takrirleri oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Emekli, dul ve yetim aylıklarına zam yapılması hakkında kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/713)*

REİS — Bütçe Komisyonuna giden muvakkat ikinci madde gelmiştir, raporunu okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

Emekli, dul ve yetim aylıklarına zam yapılması hakkındaki kanun lâyihasının muvakkat ikinci maddesinin Umumi Heyette görüşülmesi sırasında Manisa Mebusu Refik Şevket İnce tarafından verilen takrir nazarı dikkate alınarak komisyonumuza tevdi edilmiş olmakla takrir üzerinde Maliye Vekâleti Bütçe ve Mali Kontrol Umum Müdürü hazır olduğu halde görüşme yapılmıştır.

Takrir sahibi, harb mâlûlü olarak emekli maaşını almak suretiyle ayrıca Devlet hizmetinde bulunanlardan ahiren memurlara senede üç maaş tahsisat verilmesi ve 1953 malî yılında ayrıca bir aylık ödeme yapması hakkındaki kanun hükmünden faydalanmış olanların ayrıca almaktaki emekli maaşından dolayı da bu kanun ile kendilerine bir maaş da tahsisat verilmesini iste-

mektedir.

Komisyonumuzda cereyan eden müzakerelerde, âdi mâlûllerle, vazife ve harb mâlûlü olarak emekli maaşı alan ve Devlet hizmetinde bulduklarından dolayı 1953 yılı içinde kendilerine bir aylık nispetinde tediy yapılan ve bundan böyle de her sene ödenecek üç aylık tahsisattan istifade edecek olanların 1953 yılı içinde isterlerse memuriyet aylıkları, isterlerse emekli aylıkları üzerinden bir aylık tahsisat almaları hususunda muhayyer bırakılmaları muvafık görülerek maddeye bu hususu temin edecek bir fıkra ilâve edilmiş fakat 6211 ve 6212 sayılı kanunların hükümlerine göre 1953 yılı içinde vazife ve hizmet aylıkları üzerinden bir aylık tahsisat almış olanlara bu kanuna göre de ayrıca bir aylık tahsisat ödenmesi muadelete uygun görülmediğinden takririn kabulüne imkân görülemediği ve yeniden tesbit olunan metin Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Bu rapor Sözcüsü	Kâtip
Rize	İstanbul	Siird
İ. Akçal	H. Hüsmen	B. Erden

İmzada bulunamadı

Çanakkale	Giresun	İstanbul
K. Akmanlar	M. Şener	S. Oran
İzmir	Kırklareli	Konya
T. Güreerk	Ş. Bakay	R. Birand
Konya	Ordu	Rize
M. Â. Ülgen	R. Aksoy	O. Kavrakoğlu
Seyhan		Sivas
S. Barı		H. İmre
		İmzada bulunamadı

REİS — Şimdi muvakkat 2 nci maddeyi okuyoruz :

MUVAKKAT MADDE 2. — 31.XII.1953 tarihine kadar vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmış olanlarla yine bu tarihe kadar emekli, dul ve yetim aylığı bağlanmış olanlara (âdi mâlûllük ile vazife ve harb mâlûllüğü aylığı bağlanmış olanlar dâhil) 1953 malî yılı içinde İcra Vekilleri Heyetince tâyin edilecek tarihte bir defaya mahsus olmak üzere bir aylık maaş nispetinde tahsisat verilir ve bu tahsisat 3 ncü madde esasları dairesinde karşılanır.

Aneak 6211 ve 6212 sayılı kanunların hükümlerinden faydalandırılmış olanlar birinci fıkra hükmünden istifade edemezler.

Emeklilerin (âdi mâlûllerle vazife ve harb mâlûlleri dâhil) aylıkları 6211 ve 6212 sayılı kanunların yürürlüğe girdikleri tarihlerde buldukları vazife veya hizmet aylıklarından veya aylık tutarlarından fazla ise farkı kendilerine ödenir.

Bu tahsisat borç için haczedilemez.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? İkinci muvakkat maddeyi komisyonun getirmiş olduğu şekliyle reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanunun Muvakkat 2 nci maddesi neşri tarihinden, diğer hükümleri 1 Mart 1954 tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümü açık oya arz edilmiştir.

2. — Orman kanunu lâyihası, Zonguldak Mebusları Fehmi Açksöz ve Rifat Sivişoğlu'nun, Bâzı Suç ve Cezaların Affı hakkındaki 5677 sayılı Kanuna ek kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu, Bolu Mebusu Kâmil Kozak ve iki arkadaşı ile Tokad Mebusu Sıtkı Atanç'ın, Orman kanunu teklifleri ve Tekirdağ Mebusu Şevket Mocan'ın, Orman ve Orman Teşkilât kanunlarıyla 4785 sayılı Kanuna Ek Kanunda değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi, İstanbul Mebusu Ahmet Hamdi Başar'ın, Orman Kanununa Bâzı Maddeler Eklenmesine ve bu Kanunun Birinci Maddesinde Değişiklik Yapılmasına dair olan Kanuna Ek 5658 sayılı Kanunun birinci maddesinin ilk fıkrasının ve Orman Kanununun 5653 sayılı Kanunla değiştirilen 105 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifleriyle Orman Kanununa Bâzı Hükümler Eklenmesine ve Bu Kanunun Birinci Maddesinde Değişiklik Yapılmasına dair olan 4785 sayılı Kanuna ek kanun lâyihası hakkında Geçici Komisyon ve Bütçe Komisyonu raporları (1/170, 2/170, 200, 224, 254, 275, 276 ve 1/179)

REİS — Hâdi Hüsman.

BÜTÇE KOMİSYONU REİSVEKİLİ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım; bundan evvelki celsede, Orman Kanununun 1 nci maddesi müzakere edilirken; birçok arkadaşlar söz almış, fikirlerini müdafaa etmişlerdi, neticede birçok arkadaşlar yine madenin kül olarak tadili veya bâzı fıkralarının kaldırılması veya bâzı fıkralardan bâzı kelimelerin tayı hususunda da takrirler vermişlerdi. Bu takrirlerden, ikisi müstesna, diğerleri reddedilmiş, tasvibinize mazhar olmamıştır. Yalnız iki takrir dikkate alınarak, 1 nci madde ile komisyonumuza verilmişti. Bu takrirlerden bir tanesi, 1 nci maddenin bir fıkrasına taallük ediyordu, o fıkrada, devamlı surette kültür arazisi olarak kullanılan sahalardaki ağaççıklar orman mefhumundan hariç tutuluyordu. Takrir sahibi arkadaşlarımızın, kültür arazisinin devamlı surette kullanılması şeklindeki ifadesi doğru değildir. Sadece kültür arazisi olarak kullanılan arazi şeklinde fıkranın tedvini kâfidir, tatbikatta bâzı kolaylıklar temin eder. Hattâ bazarda karışıklıkları önler. Bu maksatla kendileri böyle bir takrir vermiştir. Komisyonumuz bu takriri sayın Tarım Vekilinin ve Orman Umum

Müdürlüğü mensuplarının huzurunda konuştu, tetkik etti. Hakikaten tatbikatta bâzı ihtilâflara yol açabileceğine kanaat getirerek Hükümetin de iştirakiyle, fıkranın başındaki «devamlı surette» kaydının kaldırılmasını uygun gördü ve fıkrayı o şekilde huzurunuzda takdim etmiş bulunuyor.

Lûtfi Ülkümen arkadaşımızın da, madde- nin tamamen değiştirilmesini ve yeni baştan hazırlanmasını istihdaf eder. bir takriri yine nazarı dikkate alınarak komisyonumuza verilmişti. (Bu takrir de komisyonumuzda yine Tarım Vekili ve Orman Umum Müdürlüğü mensuplarının huzurunda görüşüldü. Takrir sahibi arkadaşımız da bu görüşmelerde hazır bulundu. Takrir sahibi arkadaşımızın takriiriyle ne kasetmekte olduğunu kendisinden sorduk. Komisyonumuza verdiği mütemmim izahattan anladık ki, takrir sahibi arkadaşımız esas itibariyle birinci madde üzerinde gerek komisyonla, gerek Hükümetle mutabakat halindedir. Ancak esas bakımından iki noktada ayrılmaktadır. Birisi, biraz evvel arz ettiğim; kültür arazisinin devamlı olarak kültür arazisi şeklinde kullanılması kaydının bertaraf edilmesi idi. Diğer bir takrir vesilesiyle arz ettiğim gibi (devamlı) kaydını kaldırdığımız için Lûtfi Ülkümen arkadaşımızın bu tereddüdü izale ve arzusu bu şekilde halledilmiş oldu.

Lûtfi Ülkümen arkadaşımızın komisyonumuzla mutabakat halinde olmadığı diğer esaslı bir nokta, kendisinin ifadesine göre şudur: vatandaşlarımızın ekim, dikim, yani bizzat yetiştirmek suretiyle tesis ettikleri, miktar ne olursa olsun, mesahai sathıye ne olursa olsun ve yetiştirilen ağaçların cinsi ne olursa olsun, bütün ormanları orman saymamak istemektedir. Halbuki takdir buyurursunuz ki, kendiliğinden yetişen değil, vatandaş eliyle yetiştirilmiş olsa dahi, bu ormanların orman rejimi dışarısına çıkarılması asla doğru değildir. Orman rejiminin bu kabül ormanlara tatbik edilmesini komisyonumuz prensip olarak muvafık görmüdü. Ancak bu kabül yetiştirilen ormanlar, kanunun diğer mütaakıp maddelerinde müta- lâa edileceği üzere, hususi orman rejimine tâbi olacaklardır.

Ormanları yetiştiren vatandaşlar tasarruf hukukuna malikdir. Ormanlardan gereği gibi intifa edecekler, fakat orman mevzuatına, or-

man rejimine elbette ki tâbi olacaklardır. Hiçbir zaman denemez ki, ormanı ben yetiştirdim, ertesı günü topyekün bütün ağaçları keseceğim, böyle bir şey olamaz. Başka memleketlerin hiçbirinde tatbik edilmediğini öğrendiğimiz böyle bir sistemin bizim memleketimizde tatbikını komisyon muvafık görmedi.

Lûtfi Ülkümen arkadaşımız, vatandaşların yetiştirdiği ormanları orman mefhumu dışına çıkarırsak, orman yetiştirmeyi teşvik edebiliriz, dedi.

Halbuki tasarıda, huzurunuzda takdim olunan lâyihanın mütaakıp maddelerinde manzurunuz olacağı veçhile, hususi orman yetiştirilmesini teşvik edici esaslar ve prensipler kabul edilmiş, tasvibinize arz edilmiştir. Hususi olarak yetiştirilecek ormanlar için, % 50 vergi muafiyeti, kendilerine yetiştirme kredisi verilmesi, amenajman ve sair hususlarda Devlet ormanlarından farklı muamelelere tâbi tutulması yolunda birçok hükümler mevcuttur. Böyle olunca, vatandaşın kendi yetiştirdiği ormanı, orman tarifinden külliyyen dışarıya çıkarmak asla doğru değildir. Bu itibarla, gerek Hükümet tasarısı, gerek komisyon mazbatası ile ihtilâf, sade bu olduğu için, Lûtfi Ülkümen arkadaşımızın takririni ve esbabı mucebeyi kabul etmedik. Komisyon maddesinin kabulünü Yüksek Heyetinizden istirham ederim.

REİS — Efendim, komisyonu dinlediniz. Dikkate alınan iki takrirden Zeki Erataman'ın takriri komisyonca kabul edilmiş, fakat verilen izahattan anlaşılacağı veçhile, Lûtfi Ülkümen arkadaşımızın takriri komisyonca sayarı kabul görülmemiştir. Maddeyi komisyonun son tadil ettiği şekilde okutuyorum efendim:

Orman kanunu lâyihası

Birinci bölüm Umumi hükümler

Ormanların tarifi, taksimi, idare ve murakabesi
MADDE 1. — Tabii olarak yetişen veya emekle yetiştirilen ağaç ve ağaçlık toplulukları yerleri ile birlikte orman sayılır.

Ancak :

- A) Sazluklar;
- B) Step nebatları ile örtülü yerler;
- C) Her çeşit dikenlikler;
- Ç) Parklar;

D) Şehir mezarlıkları ile, kasaba ve köylerin sınırları içerisindeki mezarlıklarda ağaç ve ağaççıklar ile örtülü yerler;

E) Sahipli arazide bulunan ve civarındaki ormanlarda tabii olarak yetişmiyen ağaç ve ağaççık nevelerinin bulunduğu yerler;

F) Kültür arazisi olarak kullanılan ve dağınık, yer yer küme ve sıra halinde bulunan ağaç ve ağaççıklar ile örtülü yerler;

G) Sahipli arazide bulunan palamut meşelikleri, fıstık çamlıkları ve sığla ağaçlıkları;

H) Sahipli arazide ve muhitin hususiyetlerine göre yetişmiş veya yetiştirilecek olan her nevi meyvalı ağaç ve ağaççıklar;

I) Sahipli arazideki aşılı ve aşısız zeytinlikler ile, hususi kanunu gereğince aşılınmak ve imar edilmek şartıyla ve kişilere temlik olunmak üzere, Devlet ormanlarından tefrik edilen ve edilecek olan yabancı zeytinlikler;

J) Funda veya makiler ile örtülü yerlerdeki muhafaza ormanı karakteri taşımayan sahalar;

Orman sayılmaz.

REİS — Madde budur efendim. Söz istiyen var mı?

HÜSEYİN BALIK (Zonguldak) — Muhterem arkadaşlarım, benim bu husustaki konuşmam umumi bir görüşme olmayacaktır. Asıl ısrar edeceğim nokta birinci madde hüviyetindedir. On buçuk milyon hektar ormanımız var. Üç buçuk milyonmetre küb orman işliyoruz. Bugün Orman Umum Müdürlüğünün elinde tutabildiği miktar, Türkiye'deki istihlâkin onda biridir. Meriyeteki kanunlar, Türk ormanlarını muhafaza ve tanzim etmeyi mümkün kılmamıştır. Bizim noktai nazarımız bu ormanları köylüyle beraber muhafaza etmektir.

REİS — Bütün bunlar aşağıdaki maddelerde vardır efendim.

HÜSEYİN BALIK (Devamla) — Peki efendim.

REİS — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — İklim, su ve toprak rejimine zarar vermeyen ve daha verimli kültür arazisi haline getirilmesi Tarım Vekâletince uygun görülen ormanların, orman rejimi dışında bırakılmasına ve orman mefhumuna dâhil olduğu hal-

de orman rejimine tâbi tutulmasında bir fayda görülmiyen sahipli yerlerin serbest bırakılmasına veya gayeye uygun hususi bir idare ve kesim tarzı tatbik edilmesine İcra Vekilleri Heyetince karar verilebilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen?

ŞEVKET MOCAN (Tekirdağ) — Tasarımın yegâne muvaffak olmuş maddesi değiştirme hüviyetini taşıyan ve memleket için çok hayırlı olan maddesi bu ikinci maddedir. İttifakla kabule şayandır. Hattâ bunda ova olması şart konmuştu. O gün nasılsa 4 lere karşı, beş idik. Ekrem Cenani Beyin ikazı üzerinde ova kelimesini de çıkardık. Binaenaleyh burada itiraz edilecek hiçbir şey yoktur. Hakikaten memleket için ta Hazreti Âdem'in yarattığı şekilde duran Çarşamba Ovası ve Tekirdağ gibi binlerce hektarlık yerlerin memleket lehine nafi birer mamure haline gelmesi için Heyeti Vekileye salâhiyet verilmesine dair maddedir. Üçüncü madde de aynıdır. Binaenaleyh arz ettiğim gibi tasarımın tek muvaffak olmuş maddesi budur, kabulünü rica ederim.

MUZAFFER ÂLİ MÜHTO (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlarım, geçen celsede bir hususa dokunmuşum, fakat komisyondan cevap alamamıştım. Bu madde belki bu cevaba daha müsait bir madde olacaktır.

Köylünün elinde yetişmiş ağaçlar, ormanlar vardır, bunların ne miktarda olacağı belli edilmemiştir. Amenajman plânına tâbi olan hususi ormanlar hariç küçük arazide yetişen ormanlar bu madde ile serbest mi bırakılacaktır?

Ben birinci madde münasebetiyle beş hektar miktarında olan ağaçlıkların orman mefhumuna dâhil edilmemesini rica etmişim, kabul edilmedi. Bu maddede belirtilen hususi ormandan gayri kalan ve elinde ormanı bulunan, tapulu arazide yetişmiş orman ağaçları bulunan vatandaşların bu tapulu ormanları serbest bırakılacak mı, bırakılmıyacak mıdır? Bu hususun komisyonca cevaplandırılmasını rica edeceğim.

HİDAYET AYDINAR (Konya) — Efendim, küçük bir noktanın açıklanmasını ve zapta geçmesini temin etmek için söz almış bulunuyorum :

«Ormanların» diyor. Acaba ormanın tamamı olmaksızın, muayyen bir parçasının dahi ihyasına müsait olacak mıdır bu madde? Tavzih

edilmesi lâzımdır. İlerde ihtilâflar olabilir. Yani bir ormanın tamamı ihya edileceği gibi kısmen de bir orman ihya edilebilecek midir?.

REİS — Komisyon.

BÜTÇE KOMİSYONU REİSVEKİLİ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Efendim; yüzlerce hektar ormanın eğer bir kısmı hakkında, şu madde hükmüne göre muamele tatbik edilecekse, madde ona mâni değildir. Bir ormanı kasdersek, birkaç vilâyetin hududunu kaphyan ormanda, bu hüküm tatbik edilir, kenarında tatbik edilmez. Böyle bir şey olamaz.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Aziz arkadaşlarım; bu maddenin sonunda; «verilebilir» iktidari fiili vardır. Maddenin metninde ise, alâkalı Vekâlet olarak Tarım Vekâletinin teklifiyle Heyeti Vekilenin harekete getirilmesi esası kabul edilmiştir. Bu işte yetkili Bakanlık Tarım Vekâleti olduğuna göre, onun teklifiyle harekete getirilmesi icabeder, Vekiller Heyetine ittihaz edilmiş kararın artık (verilebilir) diye bir iktidari fiil ile nihayet bulmasına bendenize pek lüzum yoktur. (Verilir) tarzında ifade edilmesi daha doğru olacaktır. Noktai nazarımın isabetlilik veya isabetsizliğini tavzih için, müsaade buyurursanız maddeyi bir defa okuyayım :

«İklim, su ve toprak rejimine zarar vermeyen ve daha verimli kültür arazisi haline getirilmesi Tarım Vekâletince uygun görülen...»

Mütehassıs Bakanlık yapacak bu teklifi. O yaptıktan sonra Bakanlar Kurulu bu işin münaşasına neden lüzum görsün.

Maddenin devamını okuyorum :

«Ormanların, orman rejimi dışında bırakılmasına ve orman mefhumuna dâhil olduğu halde orman rejimine tâbi tutulmasında bir fayda görülmiyen sahipli yerlerin serbest bırakılmasına veya gayeye uygun hususi bir idare ve kesim tarzı tatbik edilmesine İcra Vekilleri Heyetine karar verilebilir.»

Burada «verilir» demek, kanaatimce iyi olmaktadır. Zühule düşüyorsam bizi tenvir etsinler.

REİS — Hâdi Hüsman. Buyurun.

BÜTÇE KOMİSYONU REİSVEKİLİ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Efendim, eğer arkadaşımızın dediği kabul edilecek olursa, o zaman İcra Vekilleri Heyetine gitmeye lüzum kalmaz. Çünkü Tarım Vekilinin her teklif ettiğini İcra Vekilleri kabul edecek olursa

salâhiyet sahibi İcra Vekilleri Heyeti olmayıp, Tarım Vekili olur. Halbuki bir orman dışında bırakılması veya orman sınırları içine ithal edilmesi için Tarım Vekilinin muvafakati alındıktan sonra buna İcra Vekilleri Heyetinin karar vermesi yerinde olacaktır. Bu itibarla Tarım Vekilinin her dediğinin kabul edilmeyeceği mânasına gelen bu formülün aynen kabul edilmesini rica ederim.

REİS — Başka söz isteyen yoktur. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Buldukları mevki, vaziyet, haiz oldukları hususiyet noktasından, memleketin ve halkın menfaat, sıhhat, selâmetine yarıyacak ve Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerin, orman rejimine alınmasına, Tarım Vekâletinin teklifi ile İcra Vekilleri Heyetince karar verilebilir.

REİS — Madde hakkında söz isteyen var mı? Maddeyi oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Ormanlar mülkiyet ve idare bakımından :

- A) Devlet ormanları;
- B) Hükmi şahsiyeti haiz âmme müesseselerine ait ormanlar;
- C) Hususi ormanlar;

Vasıf ve karakter bakımından :

- A) Muhafaza ormanları;
  - B) Millî parklar;
  - C) İstihsal ormanları;
- Olmak üzere ayrılırlar.

REİS — Şevket Mocan.

ŞEVKET MOCAN (Tekirdağ) — Muhterem arkadaşlar; 39,5 derece ateşle yatarken sırf bu madde için geldim. Hattâ ölseydim, imama, talkin verirken, beni Büyük Millet Meclisi kürsüsüne götür diyecektim. (Gülüşmeler).

Muhterem arkadaşlarım, bu maddenin C fıkrası bütün orman ıztırabının % 85 ini içinde tophyan istihsal ormanlarını tek bir kelimenin içine almakla, onun rejimini köylere, kasabalara, kazalara ve hattâ vilâyet kapılarının eşğine kadar götürmesindedir. Pek iyi hatırlarsınız ki, istihsal ormanları iki karakter arz eder. Birisi koruluk diğeri baltalıktır. Bu hususta ekseriyetin kesin kararı da mevcut idi.

Hattâ grupta, bitmesine ramak kalmışken, prensipler tesbit edilmek üzere iken tatbik edildiğinden beri menfi neticeleri görülen orman rejiminin tashihi için sarfettiğimiz gayretlere rağmen şurada elimizden, idam sehvasından kaçtı ve beni de kapı dışarı etti. Ama ben işte gene kendisini yokladım.

Arkadaşlar; baltalık, Bulgaristan'da ve dünyanın diğer yerlerinde, köylüye odun ve kömür veren ve işletmesi tıpkı yapı kooperatiflerinin parsellenmiş arazisi gibi maktalara ayrılan ve her sene bir parseli tıraşlama dipten kesilen ormanlar demektir. Bu ormanların içinde 6786 köy vardır. Bütçe Komisyonunda bu hususta sorduğum suale, zabıtta mevcuttur, Tarım Bakanı; bu ormanlar mıntakasında bir rivayete nazaran 3, bir rivayete nazaran 5 ve diğer bir rivayete nazaran da 8 milyon yaşayan halk vardır, demişti.

Muhterem arkadaşlar, gerek muhalefette, gerek iktidarda ve gerek şimdiki durumumda hiçbir zaman, bu beş altı milyon insan için, cebeli mubah gibi istediklerini kessinler diye bir iddiam yok idi. İlmin ve fennin tesbit ettiği sahanın mahsulünü bu adamlara bırakılm dedim. Böylece mesuliyetin % 90 nını halletmiş olacağız arkadaşlar.

Yeni tasarıda baltalıklar hakkında, 45 den 80 ninci maddeye kadar katıyen bir prensip değişikliği yoktur. İşletme kelimesi çıkmıştır. İstifler girmiştir. Maddelere dikkat ederseniz görürsünüz ki, köylüye ahır yapmak için, cami yapmak için, kesme ve taşıma paraları alındıktan sonra tarifinin onda biri bedeli ile şu kadar kereste verilir diye, aynı nizamlar hüviyet değiştirerek yine girmiştir. Dâva 5 - 6 milyon vatandaşın ahırını yapması meselesi değildir. Bu nevi vatandaşın, tıpkı pamukçu zürra gibi, tıpkı buğday zürra gibi kendi mıntakalarında ve topraklarındaki senelik maktaları, parsellenmiş sahalarındaki istihsali satıp ticaretiyle geçimini sağlamasıdır. Çünkü bu 5 - 6 milyonun başka imkânları yoktur.

Muhterem arkadaşlar, Bu nevi istihsali illâki bir depoya sokup çıkararak ondan sonra bir damla pazar satışı için 27 bordrolu muamele ile vatandaşları bölge şeflerinin kapılarında bekletmek, niçin?. Bu rejim âdilâne ise, doğru ise niçin öyleyse buğday veya pamuk ekenlerin mahsulü de Devlet tarafından ektirilmiyor, Dev-

let tarafından biçtirilmiyor, Devlet tarafından nakledilmiyor ve silolarda kendilerine pazar satışı veya zatî ihtiyaç diye bir iki araba buğday verilmiyor? Bir memleket efradının altı milyonu bir türlü rejime, diğerleri başka bir rejime tâbi olamazlar. Bundan fennî bir mahzur varsa ,beni lûtfen tenvir buyursunlar. Kendilerine traşlama tevdi edilen maktaların amenajman plânlarını ellerine verip, bu plân haricinde suçlardan, muhafazadan kendileri mesul olmak şartıyla orman bölge şeflerinin kontrolü altına mahsulü bu adamlara bırakıp bir lokma verilmesin mi? Dâvanın yüzde 85 i buradadır. Muhterem arkadaşlar; bana diyorlar ki, baltalıklar yüz sene beklerse ağaçlık olur. Cevap versinler, yüz sene beklemek değil, bugün sinni kat'a gelmiş on yaşında bir baltalık gösterebilirler mi?

Orman rejiminin aşırı Devletçi prensibi ile herşey bizimdir, köylü bizim amelemizdir, geçimleri için, ev yapmaları için onda bir tarife ile biz kereste veririz, istiflerden girdi çıktı satışları ile bir iki araba biz veririz diye köylüyü biz ormanın bir numaralı düşmanı yaptık. Bunlar için hakkı hayat kalmayınca, iş kalmayınca, üç beş kilometre uzaktaki maktâi öbür köye, öbür köyünkünü de öbür köye verdik ve bu suretle ormanın bir numaralı dostunu bir numaralı düşman yaptık, ve bu kanunun tatbikiyle köylü ağaçları kökünden kesti. Bugün bunlara dair elimde istatistikler vardır, 1950 de Nihat İyriboz'a sorduğum bir suale, merkeze aksetmiş olan yarım milyona yakın dâva vardır, cevabını almıştır.

Her hangi beş kişi farz edersek, eski zabıtlara geçmiştir, iki buçuk milyona yakın vatandaş orman idaresi tarafından sürdürülmektedirler, bununla Orman İdaresine târiz etmiyoruz. Fakat biz mebuslar kanunları yaparken tatbikatta vukua gelecek her ihtimali düşünmek vebalindeyiz. Kanunu tatbik edenlerin, bir kelimenin mânasını yanlış anlamaları yüzünden vatandaşın ömrü boyunca mahkemede sürünmemesini biz mebuslar nazarı dikkate almak mecburiyetindeyiz, bu ihtimalleri göz önünde bulundurmalıyız. Çünkü kanunu tatbik edenler ne kadar feragatlı olurlarsa olsunlar, vazı kanunun bu ihtimaller üzerinde hassas olması lâzımdır. Bir kelimenin ne istraplar yarattığı hepimizce malûmdur. Bugünkü orman rejimi-

nin sakatlığına mangal kömürü mevzuu güzel misaldir. 3 mebus arkadaş kömürçüleri gezelim. Bugün Türkiye'de kömür durumunun ne vaziyette olduğunu görmekle orman rejiminin menfi neticelerini görürüz. Yanımızdaki Bulgaristan'dan 3 misli sahaya malik Türkiye'de kömür 30 kuruştur ve sinni kemale gelmemiş 4-5 yaşındaki filizlerden istihsal edilmektedir. Kömür biliyorsunuz, fakir vatandaşın ekmek kadar mübrem ihtiyacıdır, fakir vatandaş, kömürünü yaktığı tenekenin üzerinde yemeğini pişirir ve çocuklarını etrafında ısıtır. Bizim dörtte bir sahamız kadar olan Bulgaristan bu sistemi bırakarak, ormanları köylülerin muhafaza ve intifana bırakarak, kömür bir ihracat meta haline getirilmiştir. Biz de Yugoslavya'dan bir ithalât meta haline getirdik. Bulgaristan, Akdeniz kıyıları ta Mısır'a kadar mangal kömürü ihraç eder. Biz eskiden ağaç gölgesinde ayranını içen köylünün elinden hayat sahalarını alarak bu işi istiflere aldıktan sonra ağacın kökünü kazıttık. Bilhassa şuna işaret etmek istiyorum, bu depoculuk ve istifçilik cazip bir şeydir. Çünkü kömür % 60 nispetinde artar, odun ise % 30 nispetinde bir fire verir, derler. Depoya giren bir milyon liralık odunu köylü amele olarak kışın kesip durduğu yerde odun iyice kuruduktan sonra yazın nakledilir ve bir milyonda 300 bin liralık yine fire verdiği olur. Mangal kömürü ise % 60 artar, bir milyon lira kıymetinde depoya giren, kömürün bir milyon 600 bin lira olarak çıkması lâzımdır. Buna rağmen Orman İşletmesinin depoları tetkik edilirse hep eksik görülür. Muhalefette iken iddialarım üzerine Maliye Müfettişi olarak bu eksikleri uzun uzun tetkik etmiş bir vekil vardır ve şimdi bu işlerin başındadır, kendisinin bu işleri pek iyi bilmesi lâzımdır.

Muhterem arkadaşlar, istirham ediyorum, bu insanları azat edelim. Teknik ile kıl kadar alâkası olmayan, hiçbir mânası olmayan depolardan kurtaralım. Kendi sahalarındaki istih-sallerini ilmin tâyin ettiği müddette arabasına koysun, nakliyesini alsın ve satışlar ve bu suretle bu adamlar zürra gibi, pamuk müstah-sılı gibi bir hakkı hayata kavuşsunlar. Bunları kalkındırmak istiyorsak bu sahayı bunlara bırakalım. Hele zürraa yaptığı gibi, Ziraat Bankası, bunlara istihsalin yarısına kadar kredi de açarsa bu perişan zümrenin biraz yüzü güler.

İstihsal ormanı diye bir kelimeye baltalıkları da karıştırarak Orman İdaresinin milyonlarca kütlenin içine kadar dükkânlarını getirmesi, onun mahsulünü nakletmesi ve satması hiçbir zaman revayî hak değildir. Mücadele noktamız budur. Bunu ben ölünceye kadar müdafaa edeceğim.

Sonra arkadaşlar; orman işletme deposuna binlerce köylü malını teslim etmek için günlerce sıra bekliyor, arabasında bin kilo varsa orman işletme depo memuru 500 kiloyu istersen at diyor, naçar köylü razıdır, çünkü günlerden beri kömürün nakliyeciliğinden ve imalinden alacağı parayı hanlarda yemiştir, bu suretle bin kiloyu beş yüz kiloya, sıcak sıcak eline verdiği kömürü yerine bin bir müşkülâtla bir iki araba pazar satışı için tekrar Devlet deposundan çamur olarak alıyor. Çünkü sıcak olan kömür boşaltılıp aktarırken bir yağmır toz haline geliyor. Bu adamlar da nihayet memleket evlâdıdır. Bu insanlar da ilmin, fennin istediği ağacı kesip kömür yapıyorlar. Evet bir ağaç istiklâl kadar ve bir insan nüfusu kadar mühimdir. Bu rejimin tatbiki yüzünden değil ağaç ağacın çürüğü dahi kalmamıştır. Onun için istihsali millet lehine tashih edelim ve ilmin istediği ve tesbit ettiği sahalara haricine çıkmasınlar ama nihayet istihsal de bu köylünün hakkıdır. Muhafazalarda köy heyetleri mesul olmalıdır. Kontrol da Devletindir. Bu suretle meçhul kaçakçı yerine mesul heyetler ortada olacaktır.

Bugün Araç ormanlarının tahribatını sinemalarda gösteriyorlar. Bunu kim yapmış? Cinler periler mi bunu yapmış? Sen bize kütüğü göstereceğine tahribi kim yapmış onu göster. O gösterdiğin tahrip bugünkü rejimin davamının esbabı mucibesi değil, tadilinin esbabı mucibesidir. Yapanı, mücerimi, tahripkârı göster. Bana gösterdiğin şey bugünkü rejimin esbabı mucibesi değil, tadil gerektiğinin esbabı mucibesidir.

İstihsal ormanlarının baltalık ve koruluk olarak ayrılması hususunda ekseriyet partisinin ittifakla verdiği karar vardı, buna rağmen nasıl olmuş da o kayıt bu tasarıya alınmamıştır, hayret içindeyim.

Bu hususta bir teklif arz ediyorum, baltalıkların işletilmesi için de bir ikinci teklif veriyorum.

Muhterem arkadaşlar, bir mebus vebaliyle, benim zerre kadar bir suiniyetim olsa, şahsi hislerime mağlûp olsam bugünkü durumumda hiç sesimi çıkarmadan şu köşede otururum. Memleket hayrına isabetli bir tashihe bu derece dinmem. Bu derdin halli için iktidara gelmiş bir idare bu milletin nabzını yoklayarak onun can damarını kesmemeli, onun hakkı hayatı için bir lokma ekmeği esirgememelidir.

TARIM VEKİLİ NEDİM ÖKMEN (Maraş)

— Muhterem arkadaşlar, orman köylülerinin vaziyeti ve ormanlardan eskiden istifade şekilleri hakkında Şevket Mocan arkadaşımızın uzun izahatını dinlediniz. Yalnız özür diliyerek arz edeyim ki, arkadaşımın bu konuşmaları mevzula alâkalı değildir. Filvâki Grupumuz bir karar almıştır. Bu karar, ormanın tasnif edilmesi lâzımdır, şeklindedir. Tasnif işi tamamen teknik bir mevzudur. Vasıf ve karakter bakımından ormanların, muhafaza ormanları istihsal ormanları şeklindeki, ormanların tasnifini komisyon namına konuşacak arkadaş izah edecektir. Bendeniz şunu tavzih edeceğim :

Ozamanki vaziyetinden bahsettiler. 1948 de orman teşkilâtında tetkikat ve tahkikat ile meşgul olurken Şevket Mocan'ın da, şahit sıfatıyla ifadesine müracaat ettim. Hattâ beraber Yenikapı'daki kömür depolarından birinden bir çuval kömür aldık ve mühürledik. Kendisi kadar bendeniz de o zaman tenkid ettim. Fakat iş başına geldikten sonra işlerin aynı şekilde devam etmiyeceğini takdir edersiniz. İki sene beri Orman İdaresi kömürcülük yapmaktadır ve kömür işleriyle meşgul olmamaktadır. Odunları yüzde yüz köylüye terketmektedir. İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük şehirlerin kışın yakacak sıkıntısı çekmemesi için odun kesenlerin muvafakatiyle bir kısım odunlar depolara alınmaktadır. Bunun haricinde, tekrar arz edeyim, kömürcülük yapmıyor ve yüzde yüzünü köylüye terk ediyoruz.

BÜTÇE KOMİSYONU REİSVEKİLİ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar; bu dördüncü maddenin birinci kısmı sadece mülkiyet bakımından, idaresi bakımından ormanları bir tasnife tâbi tutmuştur. İkinci kısmı ise, ormanları vasıf ve karakter itibarıyla bir tasnife tâbi tutmuştur.

Sayın arkadaşımızın birinci kısım hakkında

bir mütalâası yok. Devlet ormanı, şahsiyeti hükmiyeti haiz ormanlar, hususi ormanlar.

İkinci kısımda vasıf ve karakter bakımından ormanlar bir tasnife tâbi tutulmuştur. Bu tasnifte mantık ve ilim mebde ittihaz edilmiştir. Bunlar A fıkrasında manzuru âliniz olmuştur, bunun tarifi yapılmıştır. Bunun dışında istihsal ormanları kalıyor. Bunlar da koruluk, baltalık, makilikler gibi bir vaziyet, bu, ormanın binnetice istihsal ormanı vasfını asla değiştiremez. Binaenaleyh vasıf ve karakter bakımından bir orman ya istihsal ormanıdır, ya muhafaza ormanıdır veya millî parktır. Bu tefrikte de Komisyonumuza göre ne ilmî bakımdan, ne mantıki bakımdan bir aksaklık mevcut değildir. Arkadaşımız bu tefriki istihdaf eden tatbikat mü-nasebetiyle bâzı mütalâalarda bulundu ve köylünün civarındaki ormanlardan, depoya gitmeden, kendi ihtiyaçlarını temin edebilmesi lüzumu üzerinde durdu. Aynı tasarı buna ait gayet esaslı hükümleri ihtiva etmektedir. Köylünün, civarındaki ormanlar tamamıyla kendisine ve kendi ihtiyaçlarına bırakılmıştır. Sırası gelmedi ama 40 ncı ve 41 nci maddeleri mütalâa edecek olurlarsa, orada, köylü vatandaşlara, istihsal ormanlarından, kendi tefrik ve tariflerine göre, baltalık değil, koru halindeki ormanlardan kendi ihtiyaçları için ne kadar tefrik yapıldığını, ne kadar imkânlar sağlandığını bizzat müşahade edeceklerdir. Binaenaleyh bu madde tamamıyla ihtiyaca cevap verecek vaziyette, ilmî ve mantıki bir tefrik esasını ihtiva etmektedir. Kabulünü Yüksek Heyetinizden istirham ederim.

REİS — Mahmut Güçbilmez.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Aziz arkadaşlarım, görüşmekte olduğumuz dördüncü madde bilindiği üzere ormanları tasnif maddesi olmaktadır. Bu madde, ormanları, mülkiyet ve idare bakımından tasnif ettiği gibi, aynı maddenin içinde, ormanlar, ayrı bir fıkra ile başlıyarak vasıf ve karakter bakımından da tasnif edilmektedir. 4 ncü maddenin içine giren bu iki tasnif için maddenin başında «ormanlar mülkiyet ve idare bakımından» dedikten sonra tasniflere başlanmış olmasına nazaran tasniflerin hepsinin maddenin başında esaslarını bulduğu ve bu tasnifler en ziyade mülkiyet ve idare bakımından olduğu için aktif tarafın burada toplandığı, ikinciye gelen vasıf ve ka-

rakter tasnifinin dahi binnettece mülkiyet ve idareye ait olduğunu kabul etmekte zannederim ki hata yoktur.

Telhis edersek; en ziyade mülkiyet ve idare bakımından tasnif karşısındayız demektir. Hal ve keyfiyet böyle olunca, baltalık ormanların ayrı olarak gösterilmemiş bulunması ve (istihsal ormanları) tâbiri içinde ifade edilmiş olması, istihsal ormanları rejimine tâbi tutulacağı neticesini kendiliğinden bize telkin eder. Buraya böylece işaret ettikten sonra, üzüntü ile ifade edeyimki hiçbir arkadaşımıza târiz kastım yoktur, bu kanunun hazırlanması devresinde pek çok kıymetli mebus arkadaşlarımızın bu kanun üzerinde çok büyük emekler sarfetmiş olmalarına rağmen, umumi heyetteki bu görüşmede bu emek ve fikirlerin sahiplerinden hemen hemen burada kimseyi göremiyorum ve bizzarure ormancı olmadığım halde onların fikirlerinden istiane ederek bu fikranın mahfi kalması noktasına işaret edeceğim. Meselâ seçim çevrem arkadaşlarımızdan Kâmil Kozak ve diğerlerinin teklifinde : Tasnif bakımından; «vasıf ve karakter bakımından» dedikten sonra,

- a) Muhafaza ormanları,
- b) Koru istihsal ormanları,
- c) Baltalık istihsal ormanları,

olarak; istihsal ormanları, koru ve baltalık olmak üzere ikiye tefrik edilmiştir. Zannediyorum ki diğer bâzı teklif sahiplerinin de tekliflerinde bu eihete işaret edilmiştir. Zaman darlığı dolayısıyla hepsini gözden geçiremediğimizden bu hususu tahmini olarak arz ediyorum. Bunu da böyle tesbit ettikten sonra, Yüksek Heyetinizin hafızalarına baş vuracağım. Grupta bu orman kanunu tasarısı hakkında görüşülürken, hatırladığıma göre, Bursa Milletvekili Sadettin Karacabey ve diğer bâzı arkadaşlarımızla müştereken takdim ettiğimiz bir takrir üzerine baltalık ormanlarının tasnifte ayrıca gösterilmesi ve idare bakımından da ayrı bir rejime tâbi tutulması prensibi, Mocan'ın ifade ettiği ve Bakanın da tasdik eylediği veçhile, ittifakla kabul edilmişti. Bundan maksat, Trakya mintakasındaki vatandaşlar ve o mintakanın mebusları daha iyi bilirler, billhassa İstiranca taraflarındaki baltalık ormanlar gayet kesiftir. Bendeniz de orman komisyonunun içinde bir gönüllü olarak seçim mintakamın orman bölgesi olması itibarıyla bu mevzua nüfus edebilir mi-

yim ümidiyle ve bir çömez olarak beraberce oraları dolaştığım zaman gördüm ki, her taraf meşelikler halindedir. O kadar ki bir dönüm, hattâ yarım dönüm veya bir evleklik toprak diye bir şey yoktur. Her yer meşelik halindedir. Ve buralar baltalık denen ormanların hakiki bir örneğidir. Bunlardan da vatandaşlar istifde edegelmektedirler. Gerçi Sayın Bakan burada vatandaşların kömür ve odun ihtiyaçlarının dikkate alındığını ifade ettiler. Şayanı şükrandır. Ancak 4'ncü maddenin başı «ormanlar mülkiyet ve idare bakımından» diye başlıyor. Bendeniz idare bakımından olan kısım üzerinde ısrarla duruyorum.

İdare bakımından da baltalık ormanlar istihsal ormanları içine girince, Mocan'ın burada anlattığı gibi, bunun kesimi de, çekimi de, satışı da, deposu da, şusu ve busu da Orman İdaresinin elinde hukukan mevcut demektir. Ve vatandaşın baltalık ormanlarla alâka ve irtibatı zaafa uğramış sayılabilir. Belki hata ediyorum. Bu kanun münasebetiyle; geçen celsede konuşurken bu mevzuda ihtisasım olmadığını ifade etmek suretiyle söze başlamıştım. Hata edebileceğimi kabul ettiğim için aynı şeyi tekrar ediyorum.

Aziz arkadaşlarım, son olarak şunu arz edeceğim, komisyon namına izahatta bulunan Hâdi Hüsman arkadaşımız bu tasnifin ilmî esaslara dayandığını ve mebedini ilimden aldığını ve ilmî olduğunu bu sebeple bu tasnifin kabul edilmesini ifade ettiler. Fikirlerine hürmet ederim. İzahlarında evvelâ, bendenize göre dedi, daha sonra da, komisyona göre, diye söyledi. Her halde kendisine göre deseydi bu mütalâaları, daha doğru olurdu, zannederim. Çünkü bu dördüncü madde geçici komisyonun tadilidir. Bu bakımdan geçici komisyonun dördüncü madde hakkındaki tadil sebebi yani ileri sürdükleri esbabı mucibe, Hâdi Hüsman arkadaşımızın ifade ettikleri gibi değildir, onun için diyorum ki, burada söyledikleri kendilerine göre doğrudur.

Esbabı mucibeyi okumadan evvel arz edeyim ki, Hükümetin ilk getirdiği tasarıda tasnif böyle değildir. Hükümet tasarısında vasıf ve karakter bakımından ormanlar, muhafaza ormanları ve istihsal ormanları diye ikiye ayrılmıştı. Elimizdeki teklif ve tasarıda ise bu tasnif üçe ayrılmıştır, elimizdeki metinde tasnif, üçe çıkarılmıştır: Muhafaza ormanları, Millî parklar ve istihsal ormanları diye. Eğer tasnif, riyazi mânada

katiyet ifade eden bir tasnif olsaydı, iki iken üç, üç iken iki olmaması lâzımgelirdi. Hulâsa tasarı ve teklifler, değişebilen birer tasnif metai halinde burada arzı hal etmemeleri lâzımgelirdi. Bunu da işareten sonra geçici komisyonun baltalık ormanları istihsal ormanları içine sokması sebebine ait olan esbabı mucibe fıkrasını okuyorum: «İstihsal ormanlarının ikinci derecede koruluk ve baltalık olarak tasnife tâbi tutulması görüşü; bu iki şeklin ağaçların kendiliğinden yetişme ve ağaç topluluklarının idaresi tarzından meydana gelmesinden, iktisadi icaplarla birinin diğerine tahvili gerekebileceğinden memleketimizde sarıh hudutlarla ayırlamamasından koruluk ve baltalıkların bu tasnife uymamasından kabul edilmemesi...» diye devam ediyor.

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Aşağısını da okuyun efendim.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Devamla) — Aşağısı sizin noktai nazarınıza uyabilir. Birçok tehlikeli tatbikat tesbit olunmuştur. Zaten ihtilâf yani tatbikattaki mahzurlar da bundan doğmaktadır, Orman İdaresi için daha yorucu bir vaziyet hâsıl olacaktır. Bendeniz fazla uzatmayayım, komisyon izah etsin efendim.

REİS — Efendim, açık oya arz edilen emekli, dul ve yetimlere zam yapılması hakkındaki kanun tasarısına oylarını vermemiş olanlar lütfen oylarını kullansınlar.

Buyurun Şevket Mocan.

ŞEVKET MOCAN (Tekirdağ) — Muhterem arkadaşlar; Tarım Vekili dediler ki, iki senedir Orman İdaresi kömürcülük yapmadı, odunculuk da yapmıyor.

Ben de biliyorum, ama bu bir idarei maslahattır. Yani Tarım Vekâleti idarei maslahat olarak bunu böyle tatbik ediyor. Ama vatandaş huzuru, vatandaş emniyeti sarahaten kanun maddesiyle müeyyet olmakla olur. Yoksa idarei maslahat garanti değildir.

Muhterem arkadaşlar, sonra Hâdi Hüsman Bey dediler ki, görecekler 42 ve 40 nci maddelerde tamamen köy hududunda olan ormanların intifalarını köylüye bıraktık.

İşte anlamadığımız nokta buradadır. Emin olsunlar tasarımı ben A dan Z te kalar büyük bir dikkatle okudum. Köylüye bırakmışlar; her sene orman idaresi kendilerine verecekmiş. Köylünün istihsal yapacağı aylar mahduttur.

Bir buçuk aydır. Ağustos on beşten Ekim ayına kadar, yağmurlar yağınca kadar; bir buçuk aydır. Yağmur yağdı mı iş bitmiştir. İstihsalinden ancak gelecek sene istifade edebilir. Bu bir buçuk aylık faal zamanda orman idaresini temsil elen bir bölge şefinin mıntakasında yirmi tane köy vardır. Her köyün hayatı olan bu günlerinde bugün cip bozuldu yarın öbür gün sizin köye geleceğim, gideceğim diye işi tehire vurunca bu yüzden bu köyler her sene sanki Devlete vergi veriyormuş gibi orman idaresine bin lira beş yüz lira vermek mecburiyetinde kalırlar. Bir basit formaliteden bu suretle istifade elilmektendir. Binaenaleyh köylünün, böyle tehlikeye mâruz kalmaması için on senelik amenajman jalonlariyle tesbit edilen hudutlar dâhilindeki her sene makta sahasını köylüye bırakmak, muhafazasından o köyleri kanuni müeyyidelerle mesul tutmak meğhul kalmış kaçakçılar yerine köyün heyeti ihtiyariyesini mesul tutmak yerinde olur. Bunda hiçbir mahzur yoktur. Orman dâvasının tadilini bu yönden derpiş ederek milyonlarca halka ve diğer vatandaşlara hakkı hayat vermek lâzımdır. Ve bu suretle orman idaresinin esaretinden azat etmek lâzımdır.

Bu rejim anormal ve haksız bir rejimdir. Orman dâvası, istiklâl dâvası kadar mühimdir. Tek bir ağacın korunması karşısında ziyanına elbette hiç birimiz razı değiliz. Fakat bu rejim kökünü kazıyor, Köylü mahsulün kendinin olmadığı için yakıyor, kökünü kazıyor. Köylü ile orman idaresi hâlâ hali harbdeler yaralı ve şehitler vardır. Emin olunuz bu hak kendilerine verildiği zaman bunu yapamayacaklardır. intifa ve muhafazayı içinde olan baltalık köylere verdiğiniz gün bahçesi gibi koruyacaktır. Gelecek senenin maktamından kimse bir çöp ke-semiyecektir.

Çünkü bir ağaç kesmekle bile köyün bir ağacını kesiyor demektir. Rejimi değiştirin kendisi koruyacaktır. Onu amele yaptıktan sonradır ki, zorla düşman yaptık. Ormanların köküne kibrit suyu ekiyor. Bir istihsal kelimesi mefhu miyle baltalık köylerinin evlerinin kapılarına kadar içinde insan olmıyan karadere koruluk ormanlarındaki gibi aynı rejimi tatbik etmek revayı hak değildir. Buna da nazarı dikkatinizi çok celb ederim. Ebedi, memleketin minnettarlığını alacaksınız. Bunun için muhalefette de uğ-

raştım, şimdi de uğraşıyorum. Dört sene Türkçe söyledim, Çince, Japonca söyledim. Derhal işletme kömür odun depolarına dokununca, ek-meklerine dokununca, dediğim ormanlar o kadar mühimdir ki, nesillerce bize lâzımdır. Ama, orman ziruhur, fennen şu kesilecektir dediği mahsul için de köyün ekmeğidir, dediğim halde dışarıya çıkınca hemen bir iftira « bilmezsiniz ah ormanlarım, vah ormanlarım diye bağırıyolar bu adam » diyorlardı. Böyle bir şey zabıtlarda yoktur. Didindiğim, bu arzettiğim mahzurlardır ve halkın dileklerini söylemekten ibarettir. Trakya beni bunun için gönderdi. Son dakikaya kadar bu tezi müdafaa edeceğim. Buna yemin ettim. Hayatı siyasiyeye bunun için girdim. Trakya beni bu iş için gönderdi. Sonuna kadar devam edeceğim.

Takdir sizindir. Bu madde vaktiyle ekseriyetin ittifakına iktiran etmişti, kabulü ümidin-deyim.

REİS — Oylama muamelesi bitmiştir.

Buyurun Tarım Vekili.

TARIM VEKİLİ NEDİM ÖKMEN (Maraş)

— Efendim; Mahmut Çüçbilmez arkadaşım da temas ettikleri için tavzih zaruretini hissettim. Grupumuzun ittifak etmiş olduğu ihtisas komisyonunun raporu vardır. Bu rapor Grup Heyeti Umumiyesinde konuşuldu. Üç maddesi kabul edildikten sonra Yeredoğ Kişioğlu arkadaşımızın teklifiyle bu işin Karma Komisyona gitmesi kararlaştı. Müsaade ederseniz İhtisas Komisyonunun ikinci maddesini okuyayım:

« İlk iş olarak bütün ormanlar milli ekonomi ve âmme menfaatleri bakımından ön plânda haiz oldukları karakter itibariyle muhafaza ve istihsal ormanları olarak en kıssa bir zamanda tefrik ve tesbit edilmelidirler. »

İhtisas Komisyonunun Grupta kabul edilen maddesi bu.

Sonra şunu da tebarüz ettirmek istiyorum : Orman civarında yaşayan ve orman mahsulâtı ile geçinen vatandaşları amele ve ecir olarak telâkki etmiyoruz. Aşağıdaki maddeleri mütalâaya sıra geldiği zaman köylülerle ormanın müşterek muhafazası sağlanacağı gibi, orman ister koruluk işletmesine, isterse baltalık işletmesine tâbi olsun, bütün menafii ve her şeyi köylülere terk edilecektir. Bu sözlerimden ormanın başı boş bırakılacağı mânası çıkarılma-

malıdır. Orman tekniğini, takyidatını tatbik etmek suretiyle.

REİS — Hâdi Hüsman buyurun.

BÜTÇE KOMİSYONU REİSVEKİLİ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Efendim, şunu berveçhi peşin arz edeyim ki; şahsım namına konuşmuyorum. Komisyon adına konuşuyorum. Şahsım namına konuşmayı arzuedersem tasrih ederim. Ben orman ilminden anlamam. Vazife itibariyle arkadaşlarımla temas halindeyim.

ŞEVKET MOCAN (Tekirdağ) — Üç senedir niye öğrenmediniz? Üç senedir mebusunuz.

HÂDİ HÜSMAN (Devamla) — Mahmut Güçbilmez arkadaşımız, bu tasnif, ilmi, iktisadi ve hukuki lüzuma dayanıyor, diyor. Baltalık, koruluk tasnifi tatbikatta mahzuru mucip olur diyor. İstihsal ormanlarının korulukla baltalık diye ikiye ayrılması haddi zatında burada bir mâna ifade etmez gibi gözükebilir. Arkadaşımızın noktai nazarı,böyle tasnif yapıp ileride her ikisi hakkında ayrı ayrı hükümler tatbik ettirmektir. İcabedecek ki, ileride koruluk hakkında ayrı bir hüküm teklif edecekler, baltalık hakkında ayrı bir hüküm teklif edeceklerdir.

Sonra arkadaşım ifadeleri arasında, milyonlarca vatandaşa hakkı hayat vermek, köylüyü bu sıkıntıdan kurtarmak lâzımdır, dediler. Bundan evvelki mâruzatımda da arz ettim; istihsal ormanından, gerek kuru, gerek baltalık olsun, köylünün geniş istifadesi sağlanmış bulunuyor. Sırası gelmedi ama, şu kısmı derhal arz edeyim. 40 nci madde şöyle demektedir : «Orman içinde veya civarındaki köy hükmi şahsiyetleri veya köyler halkının tamamı veya bir kısmı tarafından tasarruf edilmekte iken 4785 sayılı Kanunla Devletleştirilmiş olan ormanlar ile bu kabül köy halkınca 4785 sayılı Kanunun neşrinden önce bekçi tutmak suretiyle veya başka bir şekilde fiilen korunmuş ve faydalanılmış olan ormanların her nevi mahsulleri bu köyler halkının zatî, müşterek, küçük el sanayii ve pazar ihtiyacına tahsis olunur».

Hattâ bundan sonra sayın arkadaşımızın ifade ettiği gibi başka köy halkının diğer bir köy ormanından makta alması imkânı bertaraf edilmiştir. Sonra 41 nci maddede : «Devlet ormanlarından yapılacak istihsalden 33 ve

35 nci maddeler gereğince faydalanan köylülerin sıra ile zatî, müsterek, küçük el sanayii ihtiyaçları temin edilmeden piyasaya satış yapılamaz.» deniyor. Yani görülüyor ki, isterse koruluk olsun, isterse baltalık olsun; istihsal ormanlarından evvelâ bu köylü vatandaşlar istifade edecektir. Şimdiye kadar olmadığı gibi, sistemde bir değişiklik yok dediler. Halbuki bugünün aksine olarak bu ormanlar köylülerin zatî ihtiyaçlarına tahsis edilmiştir. Hattâ piyasaya satış dahi yapmaktadırlar. Diğerlerine de verilmeyeceği tasrih edilmiştir. O itibarla istihsal ormanlarını koruluk ve baltalık diye ikiye ayırmak ve ele aldıkları koruları tamamen köylülere bırakmak ve hiçbirini orman rejimine tâbi tutmamak gibi bir teklif yapıyorlarsa doğru değildir. Çünkü, arz ettiğim gibi baltalık, hattâ koru dahi olsa, evvelâ köy halkının pazar ihtiyacı dahi temin edilmedikçe oradan başka hiçbir satış yapılmıyacağı hakkında hükümlerimiz vardır. Onun için bu maddede ormanın yalnız vasıf itibarıyla tasnifi yapılmıştır. Muhafaza ormanı denmiştir, millî parklar denmiştir, istihsal ormanları denmiştir. Bunlar üzerinde bir tadili komisyonumuz muvafık görmemektedir. Tekrar istirham ediyorum, maddeyi olduğu gibi kabul ederseniz maslahata en uygun şekil olacaktır.

REİS — Açık oy neticesini arz ediyorum. Emekli, dul veyetimi aylıklarına zam yapılması hakkındaki tasarıya (246) arkadaş oy vermiştir. Ret ve çekinse yoktur, nısap vardır. Tasarı (246) oyla kanunlaşmıştır.

Mahmut Güçbilmez.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Bakan arkadaşımız, burada bir tavzih ve tasrih yapmak lüzumunu hissediyorum, dedikten sonra, Muhterem Grupumuzun ihtisas komisyonunun bu kanun hakkındaki prensiplerini ihtiva eden matbuayı okudular ve orada dahi tasnifin böyle olduğundan bahsettiler. Kendileri de kabul buyururlar ki, bizim arzımız bu değildir. Çünkü o Grupa gelen bir tekliftir. O teklif üzerinde Grup işlemiştir ve orman tasnifini tadil eder mahiyette değiştirmiştir ve o tasnife baltalık da ilâve edilmiştir. Zapta geçeceği için, bendeniz de böylece tavziha lüzum görüyorum.

Diğer noktaya gelince :

Arkadaşlar; cemiyeti idare eden; umumi ih-

tiyaçlara cevap olan kanunlardan birçoklarının, mevzuları ile realiteleri arasında çok zaman % 100 e yakın bir uygunluk bulunmakta, çok zaman intibaklar olmaktadır. Orman Kanunu ile bunun tatbikatı arasında ise, realitelerden aldığım intibalar olarak arz edebilirim ki, yakınlıklar şöyle dursun, % 100 e yakın uygunluk şöyle dursun âdetâ % 100 aykırılıklar olmaktadır. Onun için orman mevzuatı ve hâdiselerini realite tarafından tutmak mecburiyetindeyiz, arkadaşlar.

Sayın Hâdi Hüsman arkadaşımız burada çok güzel konuştular, çok yumuşak konuştular, kendilerini tebrik ederim, bir komisyon sözcüsünün de böyle konuşması icabeder.

Köylünün ihtiyacı evvelâ ve derhal temin edilecek, sızıltıya meydan verilmeyecek, şöyle olacak; böyle olacak dediler

Gelelim realiteye: Realite böyle oluyor mu arkadaşlar? Biz orman bölgesinde her gün vatandaşlarla temas halindeyiz. Şikâyetlerin kısmı küllisi şurada toplanıyor: Ben zatî ihtiyaç için paramı 3 sene evvel yatırdım, 3 seneden beri orman bölge şefini ormana götürüp de ağacımı damgalatamadım. 3 seneden beri ihtiyacımı alamadım diyor. Size en taze bir hâdisе olarak ifade edeyim: Bundan 15 - 20 gün evvel bir köylü vatandaşı Umum Müdür Muavini Vehbi beye getirdim köylüye sordum ve şikâyetini dinleyince hayret içinde kaldı, nasıl olmuş bu, diye? Allah razı olsun hassasiyet gösterdiler, derhal not aldılar, mahallinden sormak için teşebbüse geçtiler.

Şimdi bunu, şunun için arz ediyorum: Dönüp dolaşp iş orman idare şekline geliyor. 4 ncü maddenin başında ormanların mülkiyet ve idare bakımından diye tasnifi vardır ki, maddenin esas gayesi yani tasnifin gayesi budur, idare işidir. Dönüp dolaşp iş idareye geliyor. İdareye gelince baltalıkların idaresi ile istihsal ormanlarının idaresi de birbiri içine girince iş daha da fazla güçleşecek, müşkülleşecektir, bendenizin şahsî intibamı budur.

Biz Orman Komisyonu ile Kandıra'ya gittik, Şile ve sair yerleri ziyaret ettik, şikâyetleri dinledik. Arkadaşlarım, Mocan haksız değildir. Baltalık ormanlar muntakasındaki bir vatandaş ormanın alâkalı memurundan hak istihsal edinceye kadar mevsim geçer. Biz realitelere

göre kanun yapmak mecburiyetindeyiz. Bendeniz bu sözlerimle vicdani vazifemi ifa için çalışmaktayım ve taşıdığım sıfatın vebalinden kurtulmak için anlıyabildiğimi heyeti muhteremimize arz ediyorum, bundan fazlası şüphesiz kompetan kimselere aittir.

REİS — Geçici Komisyon adına Ferit Ecer buyurun.

GEÇİCİ KOMİSYON REİSİ FERİT ECER (Niğde) — Muhterem arkadaşlar; müzakeremize mevzu olan 4 ncü madde, ormanı, mülkiyet ve idare bakımından ve karakter bakımından ele alan bir maddedir. Bu madde mülkiyet bakımından; manzuru âliniz olduğu gibi ormanları âme ormanları ve hususi orman olarak tasnif etmiştir. Karakter bakımından da üzerinde ısrarla durulan son fıkra Devlet muhafaza ormanları; millî parklar ve istihsal ormanları olarak ayrılmıştır. Şimdi arkadaşlar üzerinde duruyorlar, diyorlar ki; bu istihsal ormanlarını neden koruluklar ve baltalıklar diye ikiye ayırmıyorlar?. Ayrılmam diyorlar, bu tasnif ilmî değildir diyorlar. Ama kendileri de bize ilmî bir tasnif göstermiyorlar. Gayriilmî olduğunu da ispat etmediler. Halbuki bu kanunun üzerinde, günlerce değil, aylarca ve hattâ senelerce duruldu. En ilmî tarif olarak Yüksek Heyetinize gelen metin bulunabilmiş ve öylece arz edilmiştir.

Şimdi bir an için istihsal ormanını ikiye ayırsak, desek ki, bir kısmı koruluk, bir kısmı istihsal ormanlardır, yahut baltalıktır. Peki baltalık ne olacak?

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Millî parklar ve muhafaza ormanları var.

FERİT ECER (Devamla) — Öyle mi? Millî parklardan veya muhafaza ormanlarından katiyat yapılır mı?. Binaenaleyh koruluk veya baltalık kısmı kalıyor ki, buralardan istihsal yapılır.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Devlet namına istihsal.

FERİT ECER (Devamla) — Devlet veya hususi şahıs diye bir şey yoktur. İşletmeye taallük eder; arkadaşların üzerinde durduğu, endişe ettiği nokta, kanunun mütaakıp maddelerinde yüksek huzurunuz gelecek olan işletmeler maddelerinde ancak mütalâa edilebilir. Yoksa işletme bakımından istihsal ormanını parçalara ayırmak, bu madde ile ilgili değildir. Arkadaşların arzunu Mahmut Güçbilmez arkadaşım biraz açtılar ucunu, o bununla ilgili değildir.

Binaenaleyh muhterem arkadaşlarım, Yüksek Meclîsin metni aynen kabul etmesini bendeniz de rica ederim.

REİS — Şevket Mocan.

ŞEVKET MOCAN (Tekirdağ) — Bidayet-ten beri ihtilâfta olduğum Ferid Bey de ilmî bir tarif yapılmadığından bahsettiler.

Arkadaşlar, koruluktan istihsal başka şekildedir, baltalıktan istihsal başka şekildedir. Koruluk çekirdekte yetişen bildiğimiz büyük ağaçlardır. Hayatini bitirmiş kısmının dibi damgalanır ve damgalananlar kesilir. Bu gibi ormanlar içinde vatandaş azdır. Baltalık milyonlarca ve milyonlarca insanın içinde oturduğu alâkadar olduğun bildiğiniz Yalova'da, Şile, Çatalca, Tekirdağ, belki diğer vilâyetlerde lâyuat ve lâyuhsa insanların oturduğu küçük kısa boylu ormanlardır ki bunların istihali satranç taşı gibi parsellere ayrılır, ormanın kabiliyetine göre on, yirmi parçaya ayrılır ve her sene bir parçası traşlama biçilir, buğday tarlası gibi. Üçüncü, dördüncüyü biçilirken beşinci kemale gelmeye başlar en geç yirmi senede sinni kemale gelecektir. Parsellerde yirmi tane her biri bir seneye aittir.

Diyorlar ki, biz tahsis ettik. Tahsis ettik demesi, her sene millet izin almak için orman müdüriyetinin, orman dairelerinin kapılarında toplanıyorlar, sonra Ankara'ya koşuyorlar. İzni zamanında ya alıyorlar ya alamıyorlar. Yirmi senelik katî amenajman plânlarını bu adamlara verirsek bunları Devlet kapılarından sürümekten kurtarmış oluruz.

Sonra, aşağıda maddeler var, göreceğiz, meselâ bu kanunun bir maddesinde, ormana hayvan giremez, diyor. Girerse iki ay hapis cezasına çarptırılır diyor. Bunun tehlikesini sırası gelince izah edeceğim.

Birisi gelmiş Bolu'da bir gecekondu kurmuş Karadeniz'den damadını getirmiş. Ne muhtar teşkilâtı var, ne bir şey.

Bu durum başkadır, içinde 1 500 - 2 000 nüfuslu binlerce köyler bulunan baltalığın karakteri başkadır.

Her sene kapılarda bu vatandaşlarımızı sürdürdürmiyelim. Demin Hâdi Hüsman Bey «ben ormandan anlamam» dediler. Ama herhangi bir değiştirmeyi kabul etmiyorlar. Ormandan anlamıyorsa öğrensin öğrenmiyorsa niçin mebus olmuştur?

Dört senede ormancılık tekniğini öğrenmeleri lâzımgelirdi. Orman Fakültesine gitse mühendis çıkardı. «Mocan köylü serbest kesin diyor» buyuruyor ağızından böyle bir söz çıktı mı!

Ben ne diyorum. İlmî, fennî tesbit edip hudutlandırdığı sahanın mahsulünü içinde oturanların geçimine verin, tepelerine istif işletme deposu kurmayın, girdi çıktıdan kurtarın diyorum. Ve milyonlara vatandaşa muhafaza mesuliyetini de verin kontrol hususunda orman müdüriyetinin bugünkü saâhiyetlerini 50 misli ne çıkarın, ama onların başına bir işletme deposu yapıp. Amele yapmayınız diyorum.

BÜTÇE KOMİSYONU ADINA HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Depoyu nereden çıkardınız?

ŞEVKET MOCAN (Devamla) — Rica ederim, gelin burada izah edin. 28 nci madde ile 40 nci maddeye kadar okuyun. Şevket'in söylediğinde gizli maksat var diyenler bu maddeleri okusunlar. Kesme parası, nakliye parası düşüldükten sonra istif yerlerinden onda bir tarife ile verilir diyor, bu ne demektir?

BÜTÇE KOMİSYONU ADINA HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Siz okuyun.

ŞEVKET MOCAN (Devamla) — Ben okudum, gece gündüz kelime kelime okudum. Hemde senin gibi anlamadan değil bilerek okudum. Muhterem arkadaşlar, esaslı olarak hiçbir malûmatımız yoktur. Bizim elimize Türkiye haritasını veripte baltalıklar neresi, sahası ne kadar, miktarı ne kadar diye esaslı hiçbir malûmatımız yoktur. Hattâ tevzi ettiğimiz boş arazi ve bataklıklar bile malûm değildir. Hattâ öldü, bitti dediğimiz ormanların sahasını dahi tesbit edilmemiş durumdayız. Ama mevcut malûmata nazaran bu mevzuda en çok ıstırap çeken, en çok hayat sıkıntısına uğriyan baltalık bölgelerde yaşayanlardır. Korularda yaşayanlar azdır. Belki koruları ilerde tahliye etmek imkânını da bulacağız. Bundan ormancılar da memnun olmalıdır. Mühendislik tahsili yapmış bir genç arkadaşın depolarda kantarların başında uğraşacakları yerde kendilerini bekleyen daha mühim vazifelerde ormanlar, fidanlıklar yetiştirme işlerinde çalışmalarını şüphesiz ki, çok daha faydalı ve onlar için daha zevklidir. Onların ne işi var dükkânlarda girdi, çıktı ağır tarttı, hafif verdi diye bordu doldurmakta.

Arkadaşlar; o kadar elîm vaziyetler karşısında kaldım ki, ormandan çalı almış bir adamın vasıtası zaptolunur diye tarlasından bir demet çalı almış traktör ile getiren Tekirdağlı bir vatandaşın vasıta diye traktörü zaptolmuştu. (4) bin liraya kefil olarak kurtardık. Vatandaş ıstırap içindedir. Memlekette vatandaş haklarını nizamlamak zamanı gelmiştir.

İlmî, fennî tesbit ettiği amenejman plânlarını bunlara verelim; kontrolünü Orman İdareesine verelim. Büyük ormanlar Karadere, Zingal gibi ormanlarda Devlete büyük vazifeler düşüyor ama bu küçük ormanları köylüye onlara bırakalım. Kontrol şartıyla.

REİS — Kifayeti müzakere tavrini okuyoruz.

Başkanlığa

Maddenin müzakeresi kâfidir reye konulmasını teklif ederim.

Muğla

Nâtik Poyrazoğlu

REİS — Reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kifayet kabul edilmiştir.

Şimdi madde hakkında takrirler vardır, okuyoruz :

Başkanlığa

Dördüncü maddenin (C) fıkrasının istihsal ormanları, koruluk ve baltalık diye ikiye ayrılır şeklinde düzeltilmesini arz ve teklif ederim.

Tekirdağ Mebusu

Şevket Mocan

REİS — Şevket Mocan'ın takririni dinlediniz. İstihsal ormanlarının baltalık ve koruluk olarak ikiye ayrılmasına dair olan takririn dikkate alınmasını reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... (Anlaşılmadı sesleri). İstihsal ormanlarının baltalık ve koruluk olmak üzere ikiye ayrılmasını tazammun ediyor. Bu takrire Hükümet ve komisyon iştirak etmiyor.

Şimdi takriri reylerinize arz ediyorum. Dikkate alanlar lütfen işaret etsinler... Almayanlar... Takrir dikkate alınmış ve komisyona verilmiştir.

MADDE 5. — Hükmi şahsiyeti haiz olmıyan Devlet dairelerince hususi maksatlara göre tesis edilen ormanların; bu daireler tarafından tesis gayelerine uygun surette idare ve intifana Tarım Vekâletince izin verilebilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yoktur, reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Devlet ormanlarına ait her çeşit işler Orman Umum Müdürlüğü tarafından yapılır.

Devletten başkasına ait olan bütün ormanlar bu kanun hükümleri dairesinde Orman Umum Müdürlüğünün murakabesine tâbidir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı?

RİFAT SİVİŞOĞLU (Zonguldak) — Arkadaşlarım, 6 ncı maddeyi hepimiz dinledik. Bunu mücerret olarak mütalâa etmek doğru olmaz. Bu 6 ncı maddeyi görüşürken bu madde ile alâkalı 16, 17, 19, 21, 58, 59 ve 84 ncü maddelere de göz atmamız icabeder. 6 ncı madde olduğu gibi kabul edilirse, yani Devletten başkasına ait olan bütün ormanlar üzerinde Orman Umum Müdürlüğünün murakabesi esası kabul olunursa, kendi mülkünüz olan ormanımıza girebilmek için, omuzlarınıza silâh alıp ormanınızda zevk veya kifafı nefis için olsa dahi avlanmanız orman idaresinin iznine bağlıdır. Bir kuru dal, bir tutam yaprak ve bir avuç toprak çıkarmak için müsaade istihsal edeceksiniz. Kendi ormanınızda hayvanınızı bile otlatamazsınız.

Garibi şudur ki, 58 ncı maddeye göre; şahsi ormanınızın idare ve muhafazası size aittir, fakat teftiş ve murakabesi Orman Umum Müdürlüğüne ait olduğundan dolayı oraya girme müsadesi vermek bu makama ait olacaktır. Bir insan kendi mülkünü istediği şekilde tasarruf için başkasından izin almaya muhtaç olmamalıdır. Ömür, emek ve nakit sarfederek yetiştirdiğimiz ormanın teftiş ve murakabesinin başkasına ait olması, oraya izinsiz girilmemesi, Anayasamızın mahfuz tuttuğu hukuku tasarrufiyeyi muhildir.

Yetiştirdiğim ağacın dibine varmak, meyvasını koparmak ve tatmak için ziraat memurundan izin alacaksın, bu arazide tütün, pamuk, hububat ve saire yetiştirmek için, timar yapmak ve oradan kırdıklarını hayvanlarına vermek üzere izin almak mecburiyetini hissedeceğim. Ormanımıza izinsiz girmek de bundan farksız. Böyle şey olmaz arkadaşlar, 6 ncı maddenin ikinci fıkrasındaki murakabe tâbiri basit bir kelime değildir. Bu fıkranın kaldırılması

için bir takrir takdim ediyorum. Kabul veya reddi Yüksek Meclise aittir.

Muhterem arkadaşlar, 58 ve 59 ncü maddeleri arz edeceğim. Olur ki bu maddelere geldiğimiz zaman onlar üzerinde konuşulur gibi bir fikir ortaya atılabilir. Okuduğumuz ve dinlediğiniz 6 ncı madde, şimdi okuyacağım 16, 17, 21, 58, 59 ncü maddelerle alâkalı olduğu ve birbirlerine atıf yaptığı için bu maddeleri okumakta fayda görüyorum.

REİS — Beyefendi, altıncı madde konuşulurken 58, 59 ncü maddeler üzerinde söz söylemek ve münakaşayı oraya götürmek mümkün değildir.

RİFAT SİVİŞOĞLU (Devamla) — Evet, bendeniz daha evvel arz ettim, bu maddenin 59 ncü madde ile alâkası olduğu için onları da burada okumak faydalı olur, çünkü, atıf yapıyor, dedim. Ama, o maddelere geldiğimiz zaman konuşulur şeklinde bir fikir ortaya atılabilir, demiştim. Nitekim Riyaset Makamı bu fikri ortaya atmış bulunuyor. Mamafih bu altıncı madde hakkında Muhterem Ziraat Vekilimiz, izahat vermek lütfunda bulunursa tenevvür etmiş oluruz.

REİS — Ali Fahri İşeri.

ALİ FAHRİ İŞERİ (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlar, altıncı maddede «Devlet ormanlarına ait her çeşit işler Orman Umum Müdürlüğü tarafından yapılır.

Devletten başkasına ait olan bütün ormanlar bu kanun hükümleri dairesinde Orman Umum Müdürlüğünün murakabesine tâbidir» denilmektedir.

Arkadaşlar; icabında her hangi bir mal sahibini yani beni malımdan edecek, beni her zaman için Devlet müessesesi kontrol edecektir. Asıl murakabeye tâbi olması lâzımgelen şey, orman idaresinin kendisidir. Bu bir tarafa bırakılıyor; bu doğru bir hareket değildir. İdarenin de sıkı bir murakabeye, teftişe tâbi tutulması elzemdir. Bizim en büyük hatamız, dini ihmal ettik, ahlâkan sükut ettik. Orman sahasında da aynen böyle olmuştur. Eldeki ormanlar iyi muhafaza edilmiş olsaydı bugün dünyanın en güzel ve zengin ormanlarına sahip olurduk. Biz bu tasarıdan bir ümit bekliyoruz. Bu hüküm katıyen doğru değildir. Ben buna inanıyorum. Beyhude yere hem kendimizi aldatıyo-

ruz, hem de milleti aldatmaktan başka bir şeye yaramıyor. Allahtan hayırlısı.

REİS — Ali Fahri Bey madde üzerinde durmuyorsunuz, orman teşkilâtı üzerinde konuşuyorsunuz.

ALİ FAHRİ İŞERİ (Devamla) — Teşkilât bozuk ne yapayım?

REİS — Teşkilât maddesi geldiği zaman konuşursunuz. Şimdi murakabe maddesindeyiz.

ALİ FAHRİ İŞERİ (Devamla) — Asıl sui-istimal maddesi burada. Orman idaresinin 15 milyonluk resmî bütçesi vardır. Bu, bütçe diğer Devlet dairelerinde olduğu gibi usulü dairelerinde Divandan geçer. Bu normal bir bütçedir. Bir de bunun yanında işletmeler bütçesi vardır. Bu, yirmi milyondur, mütedavil sermayeli bir bütçedir. Bunun hesabı, kontrolü...

REİS — Sözüünüzü kesiyorum, Ali Fahri Bey.

Ali Fahri Bey, burada orman işletmesinin bütçesi konuşulmuyor. Bu madde üzerinde konuşacaksanız devam edin, orman bütçesi geldiği zaman istediğiniz kadar konuşursunuz bu mevzuda.

ALİ FAHRİ İŞERİ (Devamla) — Ben madde hakkındaki kanaatimi söyledim. Bu orman idaresine mütaallik suiistimaller, kaçakçılık hakkında gelecek maddelerde icabederse uzun uzadıya izahat vereceğim. Elimde çok kuvvetli vesaik, delil vardır. Yalnız bu maddeyi ben mahzurlu görüyorum. Ben orman idaresinin kendisini murakabe etmesi hususunun kaldırılmasını, onun yerine, murakabenin maliye tarafından yapılmasını istiyorum.

BÜTÇE K. REİSVEKİLİ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Sivişoğlu arkadaşımız bu maddede asla mevcut olmayan ve hattâ hiç düşünülmiyen bazı hükümleri mevcut imiş gibi mütalâa etti ve onları tenkidetti. Dedi ki bir tutam yaprak çıkarmak için müsaade alacaktır, gezmek için bile izin lâzım gelecektir; bir insan kendi mülkünde bu şekilde tasarruf için başka taraftan izin mi almalıdır?

Böyle bir şey maddenin neresindedir? Ne bu maddede ne de aşağıdaki maddede böyle bir şey mevzuubahis değildir. Elbette ki nasıl hususi mektepler Millî Eğitimin murakabesine tâbi ise, yine hususi hastaneler Sağlık Bakanlığının murakabesine tâbi ise, elbette ki hususi

ormanlar da orman rejiminin, bu kanunla kabul edilmiş orman rejiminin tam tatbikatını temin etmek maksadiyle Orman Umum Müdürlüğünün murakabesine tâbi olacaktır.

Murakabe şekli nasıl olacaktır? Bir tutam yaprak için izin mi alınacaktır? Hayır. Bu kanun hükümleri dairesinde murakabeye tâbi olacaktır. Bu murakabenin şekli, mahiyeti, dozu, şümulü hakkında aşağıda hükümler vardır. Eğer o hükümlerin sıkı ve tazyik edici mahiyetini görürlerse, müşahede ederlerse onları teker teker, sıraları geldikçe söylerler ve kendi fikirlerini, mütalâalarını bildirirler, tadili hakkında teşebbüse girişirler.

Burada, kendilerinin tasavvur ettikleri endişe, katıyen mevzuubahis değildir. Murakabe, kanun hükümleri dairesinde olacaktır. Madde nin ifadesi budur. Olduğu gibi kabul edilmesini rica ediyorum.

REİS — Hüsnü Türkand.

HÜSNÜ TÜRKAND (Kocaeli) — Muhterem arkadaşlarım, bu maddenin ikinci fıkrasında tatbikat bakımından bazı mahzurların tevellüt edeceği kanaatini taşıyorum.

Hususi şahısların yetiştirdiği ormanların muhafazasına Devlet de iştirak edecek mi? Biz biliyoruz ki hususi şahısların ormanları Devlete intikal ettiği zaman maalesef bütün hususi ormanlar tahrib edilmiş, muhafaza edilememiştir. Bu yüzden birçok zararlar tevellüt etmiştir. Burada Devlet, başkasına ait olan bütün ormanların bu kanun hükümleri dairesinde Orman Genel Müdürlüğünün murakabesine tâbidir, diyor. Bu hususi orman yetiştiren şahsın yarım odun kesmesi icabedecek, Orman İdaresine müracaat edecek, bu müracaatı yaptığı zaman orman memurunun gelmesini bekliyecek.. Biz bu muamelede birçok mahzurlar görmekteyiz. Müracaatına cevap olarak bugün geleyim, yarın geleceğim diyecekler. Bu yüzden köylü vatandaş Orman İdaresi ile köyü arasında gidip gelecek. Bu ilerde mahzur tevli dedebilir. Bu ikinci fıkranın mânası tamamiyle anlaşılmasa değildir. Her tarafa gidebilir. Bunun tayyî taraftarıyım.

Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Rifat Sivişoğlu, buyurun.

RİFAT SİVİŞOĞLU (Zonguldak) — Efendim, demin arzettim. Müzakere mevzuu olan altıncı maddedir. 58 ve 59 nu maddeler altıncı

maddeye atıf yaptığına göre, altıncı maddenin müzakere mevzuu olduğu şu anda o maddelere atfı nazar etmemiz icab ediyor. Muhterem Başkanlık Divanı demin buna imkân vermediği için şimdi sırasıdır. Altıncı maddenin ikinci fıkrasını mütalâa ettiğimiz zaman ciddi konu ile karşılaşyoruz. Çünkü Devletten başkasına ait olan bütün ormanlar bu kanun hükümleri daairesinde Orman Umum Müdürlüğünün murakabesine tâbidir. Bu madde, kuvvetini sonradan gelen maddelerden alıyor. Bu maddenin ikinci fıkrasının kabulü, diğer maddelerin kabulü için âdeta emrivaki yapıyor, imkân hazırlıyor. Bu nasıl oluyor? 58 nci maddeye nazaran hususi ormanların idare ve muhafazası, Devletin teftiş ve murakabesi altında olmak üzere, bu kanun hükümlerine göre sahiplerine aittir. Bir kere murakabe ve teftiş Devlete ait olan bir ormanın içine girebilmek için o makamın iznini almak lâzımdır.

TARIM VEKİLİ NEDİM ÖKMEN (Maraş)

— Öyle bir şey yoktur.

RİFAT SIVIŞOĞLU (Devamla) — Onidan bir avuç toprak çıkarabilmek yine izne muhtaçtır. 59 ncu madde:

(Bu kanunun Devlet ormanları hakkındaki 16, 17, 19, 21 nci maddeleriyle (satılan malların bedelleri ödenmeden, karşılığı banka mektubu, Devlet, Ziraat Bankası tahvilleri temin edilmeden) kaydı müstesna olmak üzere 44-45 nci maddeleri hükümleri hususi ormanlarda da tatbik olunur.) demektedir. Aidi geçen maddeler okunursa işte o zaman mâruzatımı teyyüdedecektir.

Şimdi geçelim 16 nci maddeye.

REİS — Müsaade buyurun efendim. Ortada 6 nci madde görüşülüyor. Prensip itibariyle hususi ormanlar Orman Umum Müdürlüğünün murakabesine tâbi olsun mu, olmasın mı meselesi bahis konusudur. Tâbi olduğu takdirde ne şekilde murakabe edileceği aşağıdaki maddelerde konuşulacaktır. O itibarla bu madde vesilesiyle, 16, 58, 59 ncu maddeler üzerinde durmıyalım. Aksi halde müzakerenin yürümesine imkân kalmaz.

RİFAT SIVIŞOĞLU (Devamla) — Arkadaşlar, hususi ormanların murakabesi Devlete ait olunca bu ormanlardan yaprak veya toprak

dahi çıkarmaya imkân yoktur, izin almadan. 58 ve 59 ncu maddeler bunu ifade etmektedir. 16 nci madde de bunu ceza tehdidi altında bulundurmaktadır. Ben kendi mülküme girmek için, bir kuru dal çıkarabilmek için Orman Umum Müdürlüğünden izin alacağım, aksi halde cezaya mâruz kalacağım. Mesele bu.

REİS — Nuri Ocakcıoğlu.

NURİ OCAKÇIOĞLU (Malatya) — Efendim; bu murakabe meselesi üzerinde pek durmamak lâzım. Şimdi, yaş bir ağacı, yetmişmiş bir ağacı kendi ormanımda diye kesebilecek mi? Hattâ kendi bahçesinde bir meyva ağacını bile benim diye kesemez. Bunu orman memuruna haber verecek, orman memuru gelip bakacak, ondan sonra kesecek, onun için ben bu fikre iştirak etmiyorum.

REİS — Şevket Mocan.

ŞEVKET MOCAN (Tekirdağ) — Efendim; ormanda kesilmiş ağacın orman idaresi tarafından nakledilmesini, satışını nasıl yerinde görmüyorsak bir ticaret müdiriyeti hüviyeti taşıması nasıl yerinde değilse, teknik meseleler de tamamen ona ait bir vazifedir. Binaenaleyh 6 nci madde de yerinde bir maddedir. Yalnız bir şey vardır. Maddeleri tatbik ederken bir kelimenin altından bilmece gibi bir şey çıkıyor. Sonra tatbik edenlerin elinde ıstırap mevzuu oluyor. «Devlet ormanlarına ait her çeşit fennî» kelimesini koyarsak daha iyi olmaz mı? Hukukçu değilim. Fakat bu kelimenin konması birçok müşkülleri halleder. Devlet bütün ormanları kanun hükümleri dâhilinde murakabe eder. Elbette murakabı olacaktır.

REİS — Bir takrir vardır, okuyoruz :

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arzettiğim sebeplerden dolayı 6 nci maddenin 2 nci fıkrasının kaldırılmasını arz ve teklif ederim.

Zonguldak
Rifat Sivişoğlu

REİS — Komisyon iştirak etmiyor. Takriri dikkat nazarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Takrir reddedilmiştir.

Maddeyi aynen reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

İkinci Bölüm

I

Devlet ormanları, tahdit ve kadastro

MADDE 7. — Devlet ormanlarının ve bu ormanların içinde ve bitişiğindeki otlak, yaylak, kışlak, sulak ve her nevi arazi ile diğer ormanların hudutlarının tâyin ve tesbiti orman tahdit komisyonları tarafından yapılır.

Bu komisyonlar, bir orman başmühendisi veya yüksek orman mühendisinin reisliğinde, bir yüksek orman mühendisi, mühendis veya mühendis muavini ile tahdidi yapılacak vilâyetin umumi meclisince veya daimî encümenince seçilecek bir âza ve belediye hudutlarında belediye heyetlerince, köy hudutlarında köy ihtiyar heyetlerince seçilecek bir âzadan teşekkül eder.

Vilâyet umumi meclisi veya daimî encümeni tarafından ayrıca bir yedek âza seçilir. Asıl ve yedek âzaların isimleri orman tahdit komisyonu reisliğine bildirilir. Komisyon reisliği emrine lüzumu kadar teknik memur ve kâtip verilebilir.

Yasak bölgelerde ormanların tahdidi sırasında Millî Savunma Vekâletinden bir temsilci bulundurulabilir.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Arkadaşlarım, zannediyorum ki, tasarının mühim maddelerinden biri ile karşı karşıyayız. Şimdi okunan 7 nci madde bilhassa ormanın tahdit hükümlerini ihtiva etmektedir. Tatbikat olarak biz öyle şeyler gördük ki, bir yerde orman tahdidi yapılırken, vatandaşın çeltik ziraatı yaptığı, piring yetistirdiği tarlalarının dahi orman hudutları içine girdiği ve böylece kültür arazisinin orman sınırlarına sokulduğu, hayalden bahsetmiyorum, itimat buyurunuz. İshadetmek icabederse eski Orman Umum Müdürü Fuad Adalı'yı şahit gösterebilirim. Çünkü bildiğim bir köyün vatandaşları, böyle bir hatalı tahditten dolayı bendenize müracaat ettiler, kendilerini Orman Umum Müdürüne gönderdim, Umum Müdüre teşekkür ederim, alâka göstermişti, Tahdidin tashihi cihetine gidildi mi, gidilmedi mi, şimdi bilmiyorum, yalnız mâziye ait olan bu hatayı şunun için zikrettim:

7. nci maddede deniyor ki:

« Devlet ormanlarının ve bu ormanların içinde, bitişiğindeki » devam ediyorum: « Otlak, yaylak, kışlak, sulak ve her nevi arazi ile diğer ormanların hudutlarının tâyin ve tesbiti

orman tahdit komisyonları tarafından yapılır » deniyor.

Şimdi arkadaşlar; bu maddede yazılı olan « Devlet ormanlarının ve bu ormanların içinde ve bitişiğindeki » sözlerinden bendeniz şüphe ediyorum. Orman içindeki şeyin tahdidi elbetteki kolaydır, yani, orman içindeki otlak, yaylak, kışlak, sulak ve falan arazinin kudretlerinin tâyin ve tesbiti tâbiri vâzıhdır. ve kabildir; fakat « bitişiğindeki » tâbirine takılıyorum, şu bakımdan takılıyorum ki;

Devlet ormanlarının bitişiğindeki otlak, yaylak, kışlak, sulak ve her nevi arazi denince acaba Devlet ormanının bitişiğinden başlıyan bir şeyler hududu ormanın bitişiğinden başlıyan bu şeyler hudut nereye kadar gidecektir?

Arzedebildim mi efendim? Maddede hududun mebdai mâlûmdur, yani ormanın bitişiğidir. fakat müntehası nedir? nereye kadar gidecektir, Meselâ kilometrelerce uzanan bir arazi üzerinde, yüzlerce, binlerce dönüm devam eden bir arazi üzerinde hududu nihaiye ne olacaktır? Bu noktada kendimi tenevvüre muhtaç telâkki ediyorum. Lütfen bizi tenvir ederlerse tereddütten kurtulmuş oluruz.

REİS — Ahmet Kocabıyıköğlu.

AHMET KOCABIYIKOĞLU (Balıkesir) — Sayın arkadaşlar, benden evvel konuşan Mahmut Güçbilmez arkadaşımız, çok mühim bir madde ile karşı karşıya olduğumuzu tebarüz ettirmektedir. Haklıdır. Hakikaten bizim gibi, tahdit görmüş vilâyetlerin en büyük acısı bu tahdit komisyonlarının tarzı teşekkülündedir. Onun için bendeniz bir taktir veriyorum, bu taktirde Tarım Vekâletinin 3 umum müdürlüğünün müşterek çalışma sistemine uyarak bu komisyonlarda bir veteriner, bir ziraatçi ve bir de hukukçunun bulunmasını teklif ediyorum. Çünkü arkadaşlar, bizim memleketimiz hiçbir memlekete benzemez, bütün vatan sathına kırk bir köyümüz darmadağın serpilmiştir. Köylü vatandaş hayvancılıkla, ziraatle meşgul olmakta ve maişetini ancak temin edebilmektedir, yani bu ziraat şubeleri içinde kucak kucağa pençeşerek yaşayabilmektedir. Onun için bu tahditler yapılırken bunların hepsini nazara almak lâzımdır. Öyle tahdit yerleri gördük ki, köyün camisinin dibine kazak kakılmıştır ve orman oradan başlamıştır. Bu yüzden bir huzur-

suzluk mevcuttur ve senelerden beri devam etmektedir.

Çok rica ederim arkadaşlar, bunun üzerinde hassasiyetle duralım. zannediyorum ki Komisyon ve Vekâlet de bu teklifi kabul edecektir. Belki ziraatçi ve veteriner bulmak güçtür, ama muhakkak bunlar bu komisyonda bulunması lâzım bir unsurdur arkadaşlar.

İkinci bir noktaya daha temas edeceğim. Ben kanunu baştan aşağı okudum, geçici bir madde olarak da görmediğim bir mesele vardır. Şimdiye kadar yapılan tahditler ne olacaktır? Bu kanunun esprisine muhalif olan tahditler keelenmekân addedilecek midir, edilmeyecek midir? Edilmeyecekse bir geçici madde koyarak, şimdiye kadar yapılan tahdidi kaldırmak ve yeniden bu kanunun ruh ve esprisine uygun olarak tahdidi yapmak bir zarurettir. Benim mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Nuri Ocakçoğlu.

NURİ OCAKÇIOĞLU (Malatya) — Benim konuşmam Mahmut Güçbilmez ve Ahmet Beylerin söylediği şekilde olacaktır. Onların söylediklerini tekrar etmiyeceğim. İştirak ediyorum. Yalnız bir hukukçu âzanın ilâvesi zaruridir. Bunda fayda mülâhaza etmekteyim. Bunun için bir takrir veriyorum; kabulünü rica ederim.

REİS — Tarım Vekili.

TARIM VEKİLİ NEDİM ÖKMEN (Maras) — Hükümetin teklifinde; hukukçu âzanın bulunması hükmü esasen mevcut idi. Kocabıyıkoğlu arkadaşımızın teklifini memnuniyetle karşılırsınız. Çünkü kanun tedvin edildiği vakit üç Umum Müdürlük arasında bugünkü şekilde bir çalışma mevcut değildi. Bugün için üç Umum Müdürlüğün beraber olması daha müvafık olur. Kabul ediyorum.

REİS — Şevket Mocan.

ŞEVKET MOCAN (Tekirdağ) — Benim de söyleyeceğim o idi.

REİS — Hüseyin Balık.

HÜSEYİN BALIK (Zonguldak) — Vaz geçtim.

REİS — Geçici Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON REİSİ FERİT ECER (Niğde) — Efendim, Geçici Komisyon Hükümetin teklifinde mevcut olan hukukçuların tahdit komisyonlarında bulunmamasını şu sebeple arzu etmemiştir.

Birçok komisyonlar vardır. Toprak, tapulama komisyonları gibi. Bunlar halen kendi vazifelerini ifa edebilmek zorluğundadır. Kadrolarda mevcut olan hâkimleri bulamadıkları için lâyikiyle çalışmamaktadır. Eğer biz de tahdit komisyonlarına birer hukukçu koyacak olursak, zannedirim ki, Adalet Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğünün istediği hâkimi bulup bu komisyonlara veremeyecektir.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Hukuk mezunu olması kâfidir, zira hâkim bulunamaz.

FERİT ECER (Devamla) — Biz sadece hukuk mezunudur, diye metinden çıkarmıştık. Çünkü, bu gençlerin tatbikatta, bu komisyonlarda çalışmasının pek de faydası olmayacaktır. Nihayet tecrübeli hâkimlerin bu komisyonda bulunması halinde ancak fayda temin edilebilir. Yüksek Meclis kabul ederse, elbette biz de memnuniyetle kabul ederiz.

REİS — Muzaffer Âli Mühto.

MUZAFFER ÂLİ MÜHTO (Kastamonu) — Ben de Mahmut Güçbilmez ve diğer arkadaşlarımla tekliflerini yapacaktım. Bu teklif Hükümet tarafından kabul edildiğine göre teşekkür ederim.

«Bitişindeki» kelimesinin Mahmut Güçbilmez arkadaşımız izahını istedi. Ben de bunun üzerinde duracağım. Yol, çay, sahipli arazi, kültür arazisi, tapulu orman, ormanla bitişikliği keser mi, kesmez mi? Bunun komisyondan izahını rica ederim. Bundan sonraki maddede bu hususta bir önerge vereceğim.

BÜTÇE KOMİSYONU REİSVEKİLİ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Komisyonda hukukçu bulunması veya bulunmaması mevzuunda Bütçe Komisyonunuz durmadı. Tamamen ihtisasa mütaallik bir mevzu olması hasebiyle Geçici Komisyonun getirdiği maddeyi aynen kabul ettik. Yalnız Geçici Komisyonun esbabı mucibesinde yazılı olduğu veçhile hukukçu bulamamak yüzünden komisyonların faaliyetleri sekteye uğramaktadır. Bu dakikada Orman Umum Müdürlüğü vazifesini yapan arkadaşımızdan aldığım malûmata göre on komisyonun, faaliyette bulunması icabettiği halde ancak üç komisyon tahdit işi ile meşgul olmaktadır. Mamamafih bu hususta Bütçe Komisyonunuzun hiçbir mütalâası yoktur. Yüksek reyiniz na-

sıl tecelli ederse ona göre kemali mutavaatla iltihak ederiz.

Bitişindeki arazide otlak, yaylak ve kışlak gibi arazi parçalarının tahdidini yapacak deniyor. Hiçbir zaman hatıra gelmesin ki, bitişinde olan yani hattı fâsılın hududunu geçtikten sonra o yaylaktan, o kışlaktan veya otlaktan kilometrelerce ötede etrafı ölçek, tahdidedecektir. Bu değildir. Ormanla bitişik olan hududun ilerisine gitmiyecektir. Geriye doğru sahası ne olursa olsun tahdit komisyonu onunla meşgul olmayacaktır. Asıl matlup olan, otlak, yaylak ve kışlakla hemhudut olan ormanın tahdidi meselesidir. Mesele bundan ibaret tir.

REİS — Şevket Mocan.

ŞEVKET MOCAN (Tekirdağ) — Orman tekniği noktai nazarından değil de hukuk noktasından en nazik maddelere gelmiş bulunuyoruz. Bunlar benim aklımın ermiyeceği şeyler değildir. Hukukçu arkadaşların, her kelimesi üzerinde hassasiyetle duracağı mülkiyet nizamını tesbit eden maddelerdir.

Şimdi; yedinci maddede; orman hudutlarını tâyin edecek komisyondan bahsediliyor. Bu komisyonlar, bir orman mühendisi veya yüksek orman mühendisinin reisliğinde, bir yüksek orman mühendisi, mühendis veya mühendis muavini ile tahdidi yapılacak vilâyetin umumi meclisince veya daimî encümenince seçilecek bir âzadan teşekkül edecek.

Dokuzuncu madde diyor ki; komisyon kararları ekseriyetle verilir. Ekseriyetle verildikten sonra, iki orman mühendisi iştirak ettikten sonra «orman müdiriyeti yapar» deyip pratik bir madde teklif etmek daha uygun olmaz mı idi; tek kelimenin tatbikatta memlekete ne gibi ıstıraplar getirdiği malûmunuzdur. Nekadar insanın mahkemelerde süründüğünü biliriz Bizim nesilden her vatandaş çok iyi takdir eder ki, Türkiye'nin ıstırapı buradadır. Aşağıda gelecek: «Bitişik» olunca hâpı yttu. Mülkiyeti falan gitti. Bitişik olunca Devlet ormanı aleyhine hududun tevsi işi yapılacaktır vehminde ler. Bu tevsi işini bir kadaastro ile, bir ölçü ile önliyebilir. Habeşistan'da bile kadaastro işi bitmiştir. Ölçüye dayanan bir tapunun büyümesi veya küçülmesi vâki değildir. Bizde Kanunî zamanından beri tapu yoktur, ölçü yoktur. Alabildiğine tevsi elbette olur. Bu vaziyetten

halk değil, asırlardan beri onları idare eden hükümetler suçludur. Tahdit ve hudut meselesi bittikten sonra bu mahzurlar vehimler kalmaz, mukaddem tedbirlerle mülkiyeti inkâr etmek doğru bir şey değildir. Bu hususu hukukçu arkadaşlar etüd etsinler. Dokuzuncu maddeyi okuyorum. (Komisyon kararları ekseriyetle verir. Rey eşitliği halinde reisin bulunduğu taraf kazanır. Âzalardan birisinin bulunmaması halinde, reisin halktan seçeceği bir âza komisyona katılır. Komisyon çalışma sırasında beldelerde belediye encümenleri, köylerde ihtiyar kurulları tarafından seçilecek bilirkişilerin bilgisinden de faydalanır. Bunların tahdit gününde ve hazır bulunmamaları halinde, komisyon lüzum gördüğü takdirde civar köy halkından başka birisini seçebilir). Ya o maddeleri koyalım, ya bu maddeleri koyalım. Bu maddeleri koyup da mütemadi surette ıstırap çeken vatandaşların mahkemelere sürüklenmesini doğru görmüyorum. Bu maddelerin daha vuzuhlu olması için hukukçu arkadaşların etüdlerini beklerim.

REİS — Mahmut Goloğlu.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Muhterem arkadaşlarım, bu hudutlar ve sınırların tâyininde bu maddenin tatbikında bir hukukçu arkadaşına hakikaten ihtiyaç vardır. Ancak benim anlamadığım nokta; bunlara hukukçu âza bulamıyoruz, diyorlar. Ve hattâ misal verdiler, 10 heyet vardır, bu on heyete hukukçu âza bulamadığımız için ancak üç tanesi faaliyete geçebildi. İşte buna benim aklım yetmedi. On heyete on hukukçu âza bulamıyorsak; yanlış anlamdım galiba. (Gülüşmeler) Çünkü hukukçu arkadaşların bunları tesbitte rolleri çok mühimdir. Bunun için bu heyetlerin içinde bir hukukçu arkadaşın bulunması lâzımgelir. Sözcü arkadaşımız dedi ki, mektepten mezun olmak burada iş görebilmek için kâfi değildir, tecrübeli olması da lâzımdır. Arkadaşlar, bir hukukçunun tecrübeli olması faydalı olmakla beraber hukukçu hukukçudur. Onun için burada bir hukukçu arkadaşın bulunması sureti katiyede lâzımdır. Bu ihtilâfları, hattâ heyetin kendi âzaları arasında doğacak ihtilâfları halletmek için bir hukukçu âzanın bulunması çok faydalı olur. Bu cihetin kabulünü rica ederim.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Arkadaşlarım, bu maddenin birinci fıkrası tahditleri, ikinci fıkrası komisyonun tarzı teşekkülü-

nü ve mütaakıp fıkraları da buna müteferri hükümleri ihtiva ettiği için bendenizin birinci fıkra üzerindeki mâruzatımdan sonra ikinci fıkra için arz etmeyi düşünmüş olduğum komisyonun tarzi terekkübünde bir hukukçu âza ile Tarım Vekâleti ziraat ve veteriner şubelerini ilgilendiren âzaların da bulunması konularını muhterem ve kıymetli arkadaşlarım etraflıca arz ettiler. Bendeniz aynı fikre taraftar olduğum için bu mevzuda bir takrir takdim ettim. Bu takririmi takviye zımında şunu ilâveten arz edeceğim.

Aziz arkadaşlar; Orman Kanununu yapmış olmamız tek başına bu işlerin halli mânasına gelmeyecektir. Orman bölgelerindeki halkı kalındırma işi gibi daha büyük bir dâva ile karşı karşıya bulunduğumuz da bedihidir. Bu mevzu üzerinde Tarım Bakanlığının öteden beri hazırlıkta bulunduğunu duyuyoruz. Bu cümleden olmak üzere ormanların içinde yer yer görülmekte bulunan meraları kıymetlendirme gibi ehemmiyetli mevzular vardır. Ayrıca ormanların civarında veya içinde kültüre alınmış arazinin verimini artırmak hususu da esaslı bir mevzu olarak ortaya çıkmaktadır. Bunları şu bakımdan arz ediyorum ki; eğer tahdit komisyonları âzalarının ekseriyeti tamamen ormancı olursa, bunlar bir tek görüşle tahdide giderler ve bundan büyük mahzurlar doğar. Mocan'ın işareti ettiği gibi, 9 neu madde, komisyonunda ekseriyetle karar verilir, diyor. Reis ormancı, âzalar ormancı, il encümeninden gelen âza ekalliyette kalır. Hulâsa tahditte ormancı görüşü tamamen hâkim olur. Binenaleyh, bu komisyonlara bir veterinerin katılması ile ormanların civarında veya içinde büyük parçalar halindeki meraların tesbiti ve kıymetlendirilmesi işi de halledilir. Hulâsa ilerde buraların da orman olacağı mülâhazası ile şimdiden ormana katılmaması lâzım geleceği ve ormana zarar vermeyecek şekilde orman içi meralarda büyük baş hayvanların beslenmeleri için şimdiden istifade edileceği noktasından veterinerin kendi mesleğine dayanarak yapacağı ikazlarla daha isabetli tahditler yapılabilir. Buna şebih olarak bu komisyonlarda ziraatçi âzanın yapacağı çok yerinde ikazlarla da daha isabetli ve ziraate faydalı tahditlere gidilebilir. Bu bakımlardan Sayın Ziraat Vekilinin burada başkanlığının ve Hükümetin görüşü olarak bu fikre taraf-

tar olmasından ve bunu kürsüden ifade etmesinden memnuiyet duyuyoruz.

Hukukçuya gelince : Aziz arkadaşlar, mütaakıp maddelerde gelecektir, fakat 7 nei maddeyi görüştüğümüzden mütaakıp maddelerden bahsedemiyorum, Ama tahdit esnasında komisyon gerekli ilânı yaptıktan sonra vatandaşlar ellerindeki tasarruf vesikaları ile komisyon huzuruna çıkacaklar ve tahdit sırasında o tasarruf vesikalarını komisyona göstereceklerdir. Komisyon, kendisine gösterilen bu tasarruf vesikasının kıymet derecesini nasıl ölçecektir? Ekseriyeti ormancılardan ibaret olan böyle bir komisyon, hukuki bir tasarruf vesikasının kıymetini nasıl ölçebilir? Binaenaleyh behemehal bu komisyonunda bir hukukçunun bulunması zaruridir. Goloğlu arkadaşımın dediği gibi bu âzanın hukuk mevzunu olması kâfidir. Hukukçu âza bulamıyorlarsa hukuk mezununa az para vermiş olmalarından dolaydır. Hukukçuya lâıyk olduğu parayı verilerse, elhamdülillâh memlekette hukukçudan çok bir şey yoktur, bol bol bulurlar. En fazla mevzu veren fakülte, hukuk fakültesidir.

REİS — Takrir var efendim, okuyoruz :

Başkanlığa

Tahdit komisyonlarına bir hukukçu, bir baytar, bir ziraat mühendisinin de ilâvesini arz ve teklif ederiz.

Balıkesir

Ahmet Kocabıykoğlu

Çorum Mebusu

Ahmet Başibüyük

Yüksek Başkanlığa

7 nei maddede yazılı orman tahdit komisyonlarına bir hukukçu, bir ziraatçi ve bir veteriner âza ilâve edilecek surette komisyonca yeniden kalem alınmasını arz ve teklif ederim.

1. II. 1954

Bolu Mebusu

Mahmut Güçbilmez

T. B. M. M. Yüksek Başkanlığına

Orman kanunu lâıyhası 7 nei madde 2 nei fıkrasında mühendis muavininden sonra: «Adalet Vekilligince tâyin edilecek bir hukuk mezunu» kaydının ilâvesinin rey'e konulmasını arz ve teklif ederim.

Malatya Mebusu

Nuri Ocakcıoğlu

REİS — Efendim, birbirine müşabih olan teklifleri tekrar okutuyorum :

(Balıkesir Mebusu Ahmet Kocabıkoğlu ve Bolu Mebusu Mahmut Güçbilmez'in tavrı, tekrar okundu).

REİS — Bu tavrılara Hükümet de iştirak ediyor, komisyonun da bir itirazı yoktur, müsaade ederseniz reyinize arz edeceğim.

BÜTÇE KOMİSYONU REİSVEKİLİ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Efendim, acaba tavrı sahibi arkadaşlarımız «veteriner» in ilâvesinden sarfınazar edebilirler mi? (Hayır sesleri). Çünkü veterinerlere ne lüzum vardır. Nihayet meranın mera olmasını... (Gürültüler). Bir itirazımız yok. Acaba sarfınazar edebilirler mi?

REİS — Her iki tavrı dikkat nazarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Dikkat nazara alınması kabul edilmiştir.

(Nuri Ocakcioğlu'nun tavrı tekrar okundu.)

REİS — Bu tavrı reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Reddedilmiştir. 7 nci maddeyi tavrılerle komisyona veriyoruz.

MADDE 8. — Devlet ormanlarının tahdidî işlerinin hangi vilâyetlerde yapılacağı Orman Umum Müdürlüğünce tâyin olunur ve keyfiyet ormanda çalışmaya başlamadan en az bir ay önce Resmî Gazetede ve ilgili vilâyet ve kaza merkezlerinde çıkan birer gazetede ve mütat vasıtalar ile en az beş gün ara ile ikişer defa ilân olunur.

Tahdidine başlanacak Devlet ormanının mahallin orman başmüdürü tarafından tesbit ve tanzim edilecek umumi hudut krokisi, ormanda çalışmaya başlamadan en az 20 gün evvel ilân edilmek üzere valiliğe verilir.

Komiyon reisi, tahdide başlama gününü orman hududuna bitişik gayrimenkul sahiplerine veya kanuni mümessillerinin veya vekillerinin hazır bulunmalarını, hazır bulunmadıkları takdirde tahdit işinin gıyaplarında devam edeceğini bildiren ilân kâğıdını beş gün evvel ilgili köy veya beldenin münasip yerine astırır ve keyfiyeti bir zabıt ile tevsik eder.

REİS — Madde hakkında söz istiyen? Buyurun.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Arkadaşlar, belki hata ediyorum. Fakat tenevvüre muhtaç olduğumu hissediyorum. Sizleri yormamak için maddenin yalnız son fıkrasını okuyacağım.

«Madde 8. — (Son fıkrâ) komiyon reisi, tahdide başlama gününü orman hududuna bitişik

gayrimenkul sahiplerine veya kanuni mümessillerinin veya vekillerinin hazır bulunmaları, hazır bulunmadıkları takdirde tahdit işinin gıyaplarında devam edeceğini bildiren ilân kâğıdını beş gün evvel ilgili köy veya beldenin münasip yerine astırır, ve keyfiyeti bir zabıt ile tevsik eder.»

Şimdi arkadaşlar, tahdidi, alâkalımın ıtılama arz etmek için, böyle köy veya beldenin münasip bir yerine ilân kâğıdı astırılır ve keyfiyet bir zabıtla tevsik edilir deniyor. Neyi? İlân kâğıdını, kaç gün mühletle? Beş gün müddetle. Bu ilân kâğıdı beş gün o köy veya beldenin münasip bir yerine astırılacak ve keyfiyet bir zabıtla tevsik edilecek. Böylece tahdidi vatandaşın ıtılama arz işi bitmiş olacak.

Arkadaşlarım, orman civarında arazisi bulunan bir vatandaş İstanbul'da oturamaz mı? Ankara'da bulunamaz mı? İzmir'de ticaretle iştigal edemez mi? Mısır'da berayı seyahat dolamaz mı? Avrupa'da olamaz mı? Her zaman arazisinin başında bekçi midir ki, o arazinin, köyün veya beldenin münasip yerine - bunun da takdiri komisyona aittir, neresi münasip yerdir? Cami duvarına takdı mı tamam, kim okur, kim dinler varakı mihrî vefayı hesabı - asılı bulundurulacak ilâna ıtıla kesbetsin? Binaenaleyh bu tahdidi ilân keyfiyeti usulü, emniyetli ve kifayetli değildir. Bunu daha sıhhatli, emniyetli, kifayetli bir sisteme sokmaya mecburuz. Bunu temin edecek bir usulün komisyonea düşümlmesi lâzımdır. Bu itibarla hiç olmazsa mahalli gazetelerle veya Türkiye'nin en çok okunan gazeteleri ile ilân gibi bir hususun kabul edilmesi lâzımdır. Komiyon bu hususta lütfen bizi tenvir etsin.

BÜTÇE KOMİSYONU REİSVEKİLİ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Efendim, madde aynen şudur : (Devlet ormanlarının tahdidi işlerinin hangi vilâyetlerde yapılacağı Orman Umum Müdürlüğünce tâyin olunur ve keyfiyet ormanda çalışmaya başlamadan en az bir ay önce Resmî Gazetede ve ilgili vilâyet ve kaza merkezlerinde çıkan birer gazetede ve mütat vasıtalarla en az beş gün ara ile ikişer defa ilân olunur.)

Bu birinci merhaledir.

Ondan sonra (Tahdidine başlanacak Devlet ormanının mahallin orman başmüdürü tarafından tesbit ve tanzim edilecek umumi hudut kro-

kisi, ormanda çalışmaya başlamadan en az 20 gün evvel ilân edilmek üzere valiliğe verilir.)

Bu da ikinci merhale.

Üçüncü merhale (Komisyon reisi, tahdide başlama gününü orman hududuna bitişik gayrimenkul sahiplerine veya kanunî mümessillerinin veya vekillerinin hazır bulunmalarını, hazır bulunmadıkları takdirde, tahdit işinin yapılarında devam edeceğini bildiren ilân kâğıdını beş gün evvel ilgili köy veya beldenin münasip yerine astırır ve keyfiyeti bir zabıt ile tevsik eder.)

Burada, gazetelerde ilân kaydı vardır. Avrupa'da ise, İstanbul'da ise her halde haberdar olacaktır. Tebliğ hususunda başkaca çare yoktur.

Sonra, altı aylık müddet de zannedirim bu kabîl işler için verilmez.

REİS — Muzaffer Âli Mühto.

MUZAFFER ÂLİ MÜHTO (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlar, ben de Mahmut Güçbilmez arkadaşımın teklifi üzerinde duracaktım. Hacet kalmadı, fikirlerine iştirak ediyorum.

Bitişiklik meselesi bu maddede de vardır. Bitişiklik meselesinde tabii hudut kabul edilecek mi edilmeyecek mi? İlerde bu mevzuun vatandaşlarla bir ihtilâf, bir mahkeme konusu olmasını önlemek için bu maddeye şöyle bir fıkra ilâvesini teklif ediyorum:

«Devlet ormanlarının dere, çay, yol, sahipli arazi ve ormanlarla sınırlanmış olmaları devlet ormanı ile bitişikliği kaldırır.»

REİS — Başka söz isteyen yoktur. Takrirler var, onları okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

Sifahen izah ettiğim sebeplere binaen Orman kanunu lâyihasının 8 nci maddesine son fıkra olarak aşağıdaki fıkranın ilâvesini arz ve teklif ederim.

Kastamonu Mebusu
M. Âli Mühto

— Devlet ormanlarının dere, çay, yol, sahipli arazi ve ormanlar ile sınırlanmış olmaları Devlet ormanı ile bitişikliği kaldırır.

REİS — Bir takrir daha var, onu da okutuyorum.

Riyaset Makamına

8. maddenin sonuna : Bitişik gayrimenkul

sahiplerine taahhütlü olarak ayrıca tebligat yapılır.

Balıkesir Mebusu
Vacid Asena

REİS — Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON REİSİ FERİT ECER (Neğde) — Ben evvelâ Muzaffer Âli Mühto arkadaşımızın takririni üzerinde konuşacağım. Bir komisyon kuruyoruz ki, tahdit işlerini yapmak üzere. İçinde ormancı var, ziraatçı var, veteriner var, hukukçu var, belediyeden, Meclisi Umumiden âza var, sonra onlara diyoruz ki çay geçiyorsa huduttur. Rica ederim arkadaşlar, hakkımız yok. Evvelâ tahdit komisyonlarının vazifelerini tâyin eden madde içinde hududu tarif etmeye kanun tekniği bakımından salâhiyetimiz yoktur, bir.

İkinci bir takrir daha var, zannedirim Vacid Asena arkadaşımızdır. Orada, adreslerine taahhütlü olarak gönderilir, diyorlar. Mahmut Bey arkadaşımızın evvelece söylediği gibi adam Mısır'da, Avrupa'da olabilir. Adreslerini nereden alacaksınız ki, bu tebliği yapacaksınız?.

VACİD ASENSA (Balıkesir) — Kanunî ikâmetgâhına yapılır.

FERİT ECER (Devamla) — Kanunî ikâmetgâhı orada ise ilândan haberdar olması iktiza eder.

ŞEVKET MOCAN (Tekirdağ) — Bitişik meselesinde, aradan tariki âm geçiyorsa, bu hudut kabul edilmeyecek midir?.

FERİT ECER (Devamla) — Bu, komisyonun bileceği bir iştir.

ŞEVKET MOCAN (Tekirdağ) — Ama bu bitişik mevzuunu halletmek lâzımgelir.

FERİT ECER (Devamla) — Maddede yer almasına imkân yoktur;

REİS — Muzaffer Âli Mühto.

MUZAFFER ÂLİ MÜHTO (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlar; bu teklifi verirken elbette bir sebebe dayanarak yüksek huzurunuzu işgal etmiş bulunuyorum. Mühendislerle, heyette tetkik yapanlarla temasta bulundum. Ormandan bir yol, dere geçerse kabul etmiyorlar. (Öyle şey olur mu sesleri). Onun için bunu yüksek heyetinize getirdim. Bu hususta karar Yüksek Heyetinizindir. Kabulünü rica ederim.

REİS — Hâdi Hüsman.

BÜTÇE KOMİSYONU REİSVEKİLİ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Efendim, Sayın arkadaşşımdan özür dilerim. Yani bizi, zannediyorum ki, biraz gayritabiî bir yola tevcih ediyorlar. Çünkü biz tahdidin yapılaragını yani hudutların ne olduğunu tesbit edileceğini tazammun eden bir maddeyi kabul ederken, bize hududu tarif ettiriyor, tesbit ettiriyor. Çok rica ederim, belki yoldur. Heyet tetkik edecek, hukuki tasarrufunu tesbit edecek, belki yolun öbür tarafına gidecektir. Onun için lütfen takrirlerini geri alırlarsa çok isabetli hareket etmiş olurlar.

REİS — Muzaffer Âli Mühto.

MUZAFFER ÂLİ MÜHTO (Kastamonu) — Takririmi, ancak bundan sonraki tatbikatın, tabiî hudutların kabul edileceği yolunda ifade buyurulur ve kabul olunursa geri alacağım. Yoksa eskisi gibi yanlış tatbikata devam etmekte lüzum hissediliyorsa geri almam. Sözcü Bey, orada hukukçu vardır, yanlış yollara sapılmıyacaktı şeklinde bizi temin ederlerse geri alırım.

REİS — Takriri tekrar okutup reye arzedeceğim.

(Kastamonu Mebusu Muzaffer Âli Müstounun takriri tekrar okundu).

REİS — Takriri dikkat nazarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Takrir reddedilmiştir.

İkinci takriri okutuyorum.

(Balıkesir Mebusu Vacid Asena'nın takriri tekrar okundu).

REİS — Takriri dikkat nazarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Takrir reddedilmiştir.

Yeni bir takrir vardır, okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

8. maddenin son fıkrasındaki 5 günlük ilân müddetinin (on) güne çıkarılması ve yine mahallî gazetelerle ilânının fıkraya komisyonea ithalini arz ve teklif ederim.

Bolu Mebusu
Mahmut Güçbilmez

REİS — Komisyon teklife iştirak ediyor mu?

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Beş günün on güne çıkarılmasına iştirak ediyoruz.

REİS — Mahallî gazete ile ilânına iştirak etmiyor musunuz?

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Mevcut ise kabul ediyoruz.

REİS — Takriri tekrar okutuyorum.

(Bolu Mebusu Mahmut Güçbilmez'in takriri tekrar okundu)

REİS — Mahmut Bey, mahallî gazete mevcut ise kaydını koyuyor komisyon.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Kabul ediyorum.

REİS — Takriri bu şekilde dikkate alanlar lütfen işaret buyursunlar.. Kabul etmeyenler.. Takrir dikkate alınmıştır. Maddeyi takrirle birlikte komisyona veriyoruz.

BÜTÇE KOMİSYONU REİSVEKİLİ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Emerederseniz takriri şimdi alıp bu şekilde maddeyi düzeltelim. Madde geri kalmasın.

REİS — Peki, redaksiyon için maddeyi komisyona veriyoruz.

MADDE 9. — Komisyon kararları ekseriyetle verir. Rey eşitliği halinde reisin bulunduğu taraf kazanır. Âzalardan birisinin bulunmaması halinde, reisin halktan seçeceği bir âza komisyona katılır. Komisyon çalışma sırasında beldelerde belediye encümenleri, köylerde ihtiyar kurulları tarafından seçilecek bilir kişilerin bilgisinden de faydalanır. Bunların tahdit gününde ve yerinde hazır bulunmamaları halinde, komisyon lüzum gördüğü takdirde civar köy halkından başka bilir kişi seçebilir.

REİS — Mahmut Güçbilmez.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Aziz arkadaşlarım, bu 9 ncu madde komisyon bünyesinin daha evvelki maddeye göre terkihi esasına istinat etmektedir. Halbuki Yüksek Heyetiniz komisyona bir hukukçu, bir ziraatçi ve bir de veterinerin ithalini kabul buyurdunuz. Buna nazaran ve esasa mütenazır olarak 9 ncu maddenin tadile uğraması iktiza eder.

REİS — Komisyon, alıyor maddeyi.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Devamla) — Yalnız müsaadenizle bir ikazda bulunayım. Bakınız, «âzalardan birisinin bulunmaması halinde reisin, halktan seçeceği bir âza komisyona katılır,» diyor. Belki buna hacet kalmıyacaktı.

FERİT ECER (Niğde) — Halkın lehinedir.
 MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Devamla) — O başka. Fakat komisyonun tarzı terkihi bakımından, daimî komisyon üyeleri veya içtima halinde ise Meclisi Umumi âzaları, belediyeden ve saireden teşkil edildiğine göre bu metin hazırlanmıştır. Şimdi yedinci madde değiştiğine göre yeni tarzı terkip ne olacaksa bu dokuzuncu maddenin de ona göre tanzim edilmesi lâzımdır. Mamafih komisyon geri istediği için buna göre maddeyi değiştirecek demektir, mesele yoktur.

Bu madde yedinci maddeye taallûku dolayısıyla komisyon tarafından geri istenilmektedir, komisyona veriyoruz efendim.

MADDE 10. — Tahdit edilecek ormanların bitişiğinde veya içinde gayrimenkulü olanlar, tahdit gününde bizzat kendileri veya kanuni mümessilleri veya vekilleri hazır bulunur ve mülklerinin hudutlarını gösterir tasarruf ve mülkiyet vesikalarını ibraz ederler.

Komisyon reisi tarafından yerinde yapılan ilâna rağmen alâkalıların bulunmamaları komisyonun tahdit işlerini durdurmaz.

REİS — Hidayet Aydın.

HİDAYET AYDINER (Konya) — Efendim, bu madde vekâleti, yalnız noterlerden tanzim edilmek şartıyla kabul etmektedir. Halbuki Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, vekâletnamelerin nasıl tanzim edileceğini göstermektedir. Bizim de buna uymamız halkımıza kolaylık verme bakımından yerinde olacaktır. Onun için bendeniz, noterden veya idare heyetinden alınacak vekâletname ile, denilmesini teklif ediyorum. Bunu kabul etmek suretiyle köylülerimizi kasabalara vekâletname yaptırmak üzere sürüklemiyelim. (Doğru sesleri).

REİS — Komisyonun mütalâası var mı?

GEÇİCİ KOMİSYON REİSİ FERİT ECER (Niğde) — Kabul ediyoruz.

Reisliğe

10 neu maddede «veya» kelimesinden sonra (Noterden yahut ihtiyar heyetinden musaddak vekâletname ile) ibaresinin ilâvesini arz ve teklif ederim.

Konya Mebusu
 Hidayet Aydın

REİS — Komisyon iştirak ediyor. Takririn dikkat nazara alınmasını reylerinize arz ediyorum.

rum. Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Dikkat nazara alınması kabul edilmiştir.

Maddeyi bu şekliyle okuyoruz.

MADDE 10. — Tahdit edilecek ormanların bitişiğinde veya içinde gayrimenkulü olanlar, tahdit gününde bizzat kendileri veya kanuni mümessilleri veya noterden yahut ihtiyar meclisinden musaddak vekâletname ile vekilleri hazır bulunur ve mülklerinin hudutlarını gösterir tasarruf ve mülkiyet vesikalarını ibraz ederler.

Komisyon reisi tarafından yerinde yapılan ilâna rağmen alâkalıların bulunmamaları komisyonun tahdit işlerini durdurmaz.

REİS — Maddeyi bu şekliyle reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Komisyonlar yaptıkları tahdit işlerini, kroki ve zabıt ile tesbit ve tevsik ederler. Bu zabıtlar komisyon reisi ve âzaları ile ,hazır buldukları takdirde komşu arazi sahipleri veya kanuni mümessilleri veya vekilleri tarafından imzalanır.

Bu zabıtlarda tahdit olunan Devlet ormanının adı, ağaç çeşitleri, komşu gayrimenkulün cinsi, sahiplerinin adı ve soyadı, hudut, mülkiyet ve diğer aynı haklar ve bunlara mütaallik itirazlar ve alâkadarların ibraz etmiş oldukları vesikaların kısaca mahiyetleri, tarih ve numaraları koydolar.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Tahdit sırasında tasarruf vesikası ibraz edilmeyen ormandan başka, gayrimenkuller hakkında aşağıdaki fıkralara göre muamele olunur.

A) Devlet ormanlarının dışında ve içinde bulunan toplu haldeki köylerin yapı ve tesislerinin kenarından başlayarak aralıksız Devlet ormanı sınırına kadar devam eden ziraat arazisi ,orman hududu dışında bırakılır. Ancak :

Devlet ormanlarının sınırları bitişiğinde bulunup da 1936 tarihli arazi tahririnin hitam bulduğu tarihten sonra Devlet ormanından açıldığı, komisyonca anlaşılabilir orman hududu içine alınır.

B) Devlet ormanlarının içinde olup da köyün ziraat arazisi topluluğuna dâhil olmayan

yapı ve tesisler ile dağıntık arazilerin Devlet ormanından açılmamış olduğu komisyonca anlaşılmalardan fiilî durumları tesbit olunur.

1936 tarihli arazi tahririnin hitam bulduğu tarihten sonra Devlet ormanlarından açıldığı komisyonca anlaşılmalardan Devlet ormanları sınırları içine alınır.

TARIM VEKİLİ NEDİM ÖKMEN (Maraş) — Muhterem arkadaşlarım; 12 nci madde Hükümetin teklifinde yoktur. Geçici Encümen tarafından konmuştur. Bütçe Komisyonu da takabbül etmiştir. İki seneden beri konuşulanlar bu maddenin birçok aksaklıklara ve iltibaslara mahal vereceği neticesine varılmıştır. Binaenaleyh Hükümet olarak bu maddenin çıkarılması ni teklif ederim. (Bravo sesleri ve alkışlar).

REİS — Ahmet Başbüyük.

AHMET BAŞBÜYÜK (Çorum) — Muhterem arkadaşlar, Vekil Beyin bu izahatından sonra maddenin tayyî lâzımgelir mi gelmez mi?

Bu madde birçok hükümleri ihtiva etmektedir, maddeden çıkarılacak husus, Devlet ormanlarının sınırları bitişğinde bulunup da 1936 tarihindeki arazi tahririnin hitam bulmasından sonra Devlet ormanından açıldığı Hükümetçe anlaşılmalardan, orman hududu içine alınır şeklindeki fıkradır. Bendeniz de bir önerge hazırladım, görüşülmekte olan 12 nci maddenin 1936 tarihli arazi tahririnin hitam bulmasından sonra fıkralarını kaldırarak yerine 1953 ten sonra fıkrasının konulmasını arz ve teklif ediyorum. (Vaz geç sesleri). Peki geri alıyorum.

REİS — Mahmut Güçbilmez.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Efendim, bendeniz konuşmaya değil, Bakana teşekkür etmeye geldim. Gösterdikleri bu anlayıştan dolayı gayet samimi olarak naçizane takdirlerimle, hayranlıklarım ile kendilerine ve Hükümete teşekkür ediyorum. Zira bu madde bu haliyle kalsaydı memlekette bir kıyamet kopar idi. Bunu Hükümetçe takdir etmelerinden dolayı tekrar teşekkür ediyorum. Madde minha.

REİS — Muzaffer Âli Mühto.

MUZAFFER ÂLİ MÜHTO (Kastamonu) — Vaz geçtim.

REİS — Şevket Mocan.

ŞEVKET MOCAN (Tekirdağ) — Hayır vaz geçtim.

REİS — Geçici Komisyon Reisi Ferit Ecer.

GEÇİCİ Ko. REİSİ FERİT ECER (Niğde) — Efendim, hakikaten Hükümet teklifinde bu madde yoktu. Geçici Komisyon fazla hassasiyet göstererek ormanların suiniyet erbabı tarafından yağma edilmemesi ve bilhassa yeni açmaların önüne geçilmesini temine mâtuf olarak bu maddeyi koymuş idi. Ama Ahmet Başbüyük'ün 1953 tarihinden falan gibi...

AHMET BAŞBÜYÜK (Çorum) — Vaz geçtim.

FERİT ECER (Devamla) — Üzerinde emek çekmiş bir arkadaşım olarak arz ediyorum; ormanlarımızın muhafazası, korunması bakımından bu maddenin lüzumlu olduğunu yüksek huzurunuzda bir kere daha arz ederim.

REİS — Takrirleri okutuyorum.

T. B. M. M. Reisliğine

Orman Kanunu lâyihasının 12 nci maddesinin tayyîni arz ve teklif ederim.

**Tarım Vekili
Nedim Ökmen**

REİS — Efendim; şu dakikada aramızda bulunmayan Sadettin Karacabey arkadaşımızın da takriri vardır. Okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

12 nci maddenin A ve B fıkralarının aşağıda yazıldığı şekilde kabulünü arz ve teklif ederim.

A) Devlet ormanlarının dışında ve içinde bulunan toplu haldeki köylerin yapı ve tesislerinin kenarından başlayarak aralıksız Devlet ormanı sınırına kadar devam eden ziraat arazisi orman hududu dışında bırakılır ancak :

Devlet ormanlarının bitişğinde ve içinde bulunup da 1936 tarihli arazi tahririnin hitam bulduğu tarihten sonra Devlet ormanlarından açıldığı komisyonca anlaşılmalardan orman hududu içine alınır.

B) Devlet ormanları içinde bulunup da köyün ziraat arazisi topluluğuna dâhil olmayan arazideki yapı ve tesislerin fiilî durumları tesbit olunur.

1936 tarihli arazi tahririnin hitam bulduğu tarihten sonra Devlet ormanlarının açıldığı komisyonca anlaşılmalardan Devlet ormanları sınırları içine alınır.

**Bursa Milletvekili
Sadettin Karacabey**

REİS — En aykırı teklif olan Hükümetten gelen tekliftir. Tekrar okutuyorum.

(Tarım Vekili Nedim Ökmen'in takririni tekrar okundu)

REİS — Mahmut Güçbilmez arkadaşımızın takririni de aynı mahiyettedir.

Y. Başkanlığa

12. maddenin tayyını teklif ederim.

1 . II . 1954

Bolu Mebusu

M. Güçbilmez

REİS — 12 nci maddenin tayyı teklifini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Teklif kabul edilmiş ve 12 nci madde tayvedilmiştir.

Redaksiyon için komisyona verilen 8 nci madde gelmiştir. Okutuyorum efendim :

MADDE 8. — Devlet ormanlarının tahdidî işlerinin hangi vilâyetlerde yapılacağı Orman Umum Müdürlüğünce tâyin olunur ve keyfiyet ormanda çalışmaya başlamadan en az bir ay önce Resmî Gazetede ve ilgili vilâyet ve kaza merkezlerinde çıkan birer gazetede ve mütat vasıtalar ile en az beş gün ara ile ikişer defa ilân olunur.

Tahdidine başlanacak Devlet Ormanının mahallin orman başmüdürü tarafından tesbit ve tanzim edilecek umumi hudut krokisi, ormanda çalışmaya başlamadan en az 20 gün evvel ilân edilmek üzere valiliğe verilir.

Komasyon reisi, tahdide başlama gününü orman hududuna bitişik gayrimenkul sahiplerine veya kanuni mümessillerinin veya vekillerinin hazır bulunmalarını, hazır bulunmadıkları takdirde, tahdit işinin gıyaplarında devam edeceğini bildiren ilân kaydını on gün evvel ilgili köy veya beldenin münasip yerine astırır ve keyfiyeti bir zabıt ile tevsik eder. Ayrıca varsa aynı müddet içinde mahallî gazetelerde de en az iki defa ilân ettirir.

REİS — Sekizinci maddeyi bu şekli ile reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi on ikinci maddeyi okuyacağız. 13 rakamı, bundan evvelki maddenin tayyı dolayısıyla 12 olmuştur.

MADDE 12. — Komasyonların tahdit zabıt hulâsalarının, hududu gösteren kroki de dâhil

olduğu halde birer sureti ilgili şehir, kasaba ve köylerin münasip yerlerine asılır. Asılma tarihi beldelerde belediye encümenlerinin, köylerde ihtiyar heyetlerinin tasdik edecekleri bir vesika ile tevsik edilir ve bu vesika komisyon dosyasında muhafaza olunur. Bu askı şahsan tebliğ hükmündedir. Zabıt münderecatına razı olmayanlar, asılış tarihinden itibaren 6 ay içinde, yetkili mahkemelere müracaatla itiraz edebilirler. Bu müddet içinde itiraz vukubulmazsa komisyon kararı katilesir.

Tahdit muamelesi yapılmış ve hudutları katilesmiş olan ormanlar, tapuca hiçbir hare ve resim alınmaksızın Hazine namına tescil olunur.

REİS — Hidayet Aydıner buyurun.

HİDAYET AYDINER (Konya) — Muhterem arkadaşlar, bu maddede bir noksan görüyorum. Madde «köylerin münasip yerlerine asılır» diyor, asıldığını alâka sahibi nereden bilecek? (asılır) kelimesinden sonra «asıldığı mahalde gazete varsa gazete ile, gazete yoksa diğer müsait vasıtalarla ilân olunur» fıkrasının ilâvesini teklif ediyorum.

Bu şekilde vatandaşların ittıla hâsıl edecektir. Vatandaşlar tetkik edecekler, itiraz edecek bir nokta varsa itiraz edeceklerdir. Yoksa ilân etmeden komisyonun yapmış olduğu işten vatandaşları ne ile haberdar edeceğiz? Onun içindir ki, bunun ilâvesini ve komisyonunun da bu fikre iştirak etmesini rica ediyorum.

REİS — Mahmut Güçbilmez.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Hidayet Aydıner arkadaşımızın çok hakkı vardır. Çünkü itiraz hakları, ittıla tarihinden itibaren başlayacaktır. Maddede deniyor ki, bu askı tebliğ hükmündedir. Adamın haberi olmadı nasıl olur. Tebliğ hükmünde yukarıki madde mucibince mahallinde gazete varsa onunla ilân etmek suretiyle ittıla temin ettiysek bunu da bu şekilde yapmamız lâzımdır. Çünkü ittıla tarihinden itibaren ittıla maddesi başlayacaktır. Komiyondan bunu rica ediyorum, ayrıca bir takrir takdimine mahal kalmadan komisyonun kabulünü rica ediyorum.

REİS — Takrir var, okunacak.

Reisliğe

12 nci maddede asılır kelimesinden sonra (Ve asıldığı mahallî gazete varsa, gazete ile,

gazete yoksa diğer münasip vasıtalarla ilân olunur.) ibaresinin ilâvesini arz ve teklif ederim.

Konya Mebusu
Hidayet Aydıner

REİS — Komisyonun fikri var mı?

BÜTÇE KOMİSYONU REİSVEKİLİ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Yoktur. İştirak ediyoruz.

REİS — Bu takriri dikkat nazarlarınızla arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon filhal kabul ediyor mu?

HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Bu şekilde metni kabul ediyoruz. Müsaade ederseniz alalım, bakalım.

REİS — Komisyona madde ile birlikte ve rilmıştır.

MADDE 13. — Tahdit komisyonunun vilâyet umumi meclislerince veya daimî encümenlerince ve belediye ve köy heyetlerince ve komisyonca seçilen âzalarına ve bilir kişilere onar lira gündelik verilir. Bunlardan memur rejimine tâbi olanlar hakkında Harcırah Kararnamesi hükümleri uygulanır. Nakil vasıtaları orman idaresince temin edilir.

Komisyonlarda çalıştırılacak aylıklı ve ücretli memurların nakil vasıtası masrafları ve yollukları umumi hükümler dairesinde ödenir.

Bunlardan yalnız teknik memurlara arazide kaldıkları günler için yevmiye karşılığı olarak amenajman ve teşcir işlerinde çalışan orman teknik memurları gibi tazminat yevmiyesi verilir.

BAHA KOLDAŞ (Çorum) — Maddede köy ihtiyar heyeti diye bir tâbir geçiyor. Bu heyetin kanuni ismi köy ihtiyar meclisidir. Bu şekilde tashihi yerinde olacaktır kanaatindeyim.

REİS — Komisyonun mütalâası nedir?

BÜTÇE KOMİSYONU REİSVEKİLİ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Kanuni tâbir köy ihtiyar meclisi ise kabul ediyoruz.

REİS — Maddedeki köy ihtiyar heyeti tâbiri köy ihtiyar meclisi olarak tashih edilmiştir. Maddeyi bu şekilde kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

II

Orman köylülerinin kalkındırılması

MADDE 14. — Devlet ormanları içinde ve

ya kenarında bulunup da civarlarındaki ormanlardan geçimlerinin sağlanmasına imkân olmayan köylerde ve dağınık evlerde oturanlardan :

A) Buldukları yerlerde muhitin icaplarına göre ve muhtelif suretlerle kalkındırılmaları mümkün görülere Tarım Vekâletinin izniyle T. C. Ziraat Bankasından kalkınma kredisi açılır. Kalkınma kredisi için yirmi yıl müddetle Tarım Vekâleti Bütçesine senelik miktarı 3 milyon liradan aşağı olmamak şartıyla T. C. Ziraat Bankası sermayesine mahsuben ayrıca tahsisat konulur.

Kalkınma kredisinin miktarı, faiz nispeti, müddeti ve diğer şartları, Tarım, Ekonomi ve Ticaret vekâletleriyle T. C. Ziraat Bankası tarafından müştereken tâyin edilir.

B) Buldukları yerlerde kalkındırılmasına imkân olmayacağı anlaşılanlarla 12 nei maddede fiilî durumu tesbit olunanlar, daha müstahsil bir hale getirilmeleri amacıyla ve kendi istek ve muvafakatleri üzerine İcra Vekilleri Heyeti kararıyla başka yerlere kaldırılabirler. Bu takdirde bunların bıraktıkları gayrimenkuller orman mefhumuna girer. Bu malların umumi hükümler dairesinde takdir edilecek bedelleri sahiplerine ödenir veya nakil ve yerleştirmeler İskân ve Toprak kanunları hükümlerine göre yapılır.

Bu iç iskân işi Devlet ve Tarım vekâletlerince müştereken hazırlanacak ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek plâna göre yapılır.

REİS — İhsan Gülez.

İHSAN GÜLEZ (Bolu) — Muhterem arkadaşlar; orman dâvası gibi büyük şikâyet ve ıstıraplara mevzu teşkil eden bir dâvanın hallini sadece orman kanununun tanziminden beklemek doğru değildir. Eğer sadece bu kanunu tanzim etmekle orman dâvasının halli mümkün olsaydı; 1936 dan beri birçok tadiller geçiren, realiteler göz önünde tutularak çeşitli değişikliklere tâbi tutulan orman kanunu ile orman dâvasının halli çoktan kâbil olurdu. Bu dâvanın halli için orman kanununun yanında Devletçe ele alınacak birçok meselelerin hükümetçe ele alınacak büyük ve şümüllü tedbirlerin yeri olacağımda şüphedir. Faraza Türkiye ölçüsünde, mahrukat dâvası halledilmedikçe, elektrik enerjisi inşaat malzemesi dâvası

ve orman içinde yaşayan köylerin kalkındırılması mevzuu halledilmedikçe iç iskân mevzuu ve buna müşabih 3-5 mevzuu devletçe el konulup halledilmedikçe sadece bu kanunla bunların olacağını düşünmek bir hayalden ibaret olur.

Şimdi, müzakere mevzumuzu teşkil etmekte olan 14 ncü madde bu büyük davaların ikisini ihtiva etmektedir. Yeni İş iskânla orman içinde yaşayan köylünün kalkındırılması mevzuunu ihtiva etmektedir. Rivayetlere göre 6 - 6,5 milyon nüfusu ihtiva eden orman içinde yaşayan halkın kalkındırılmasına hasredilmek üzere senede, Tarım Bakanlığı emrine Ziraat Bankasına üç milyon lira konacaktır ve bu para ile Tarım Bakanlığı orman içi köylülerin iktisadi durumunu ıslaha çalışacaktır. Takdir edersiniz ki, bu kadar geniş bir bölgede yaşayan, milyonlarca vatandaşı, ummanda katre kabilinden, üç milyon lira ile terfi etmeye çalışmak hayalden ibarettir. Hamdolsun, bütçemiz iki buçuk milyara varmıştır, Devlet çesitli zümrelere yardım elini uzatmış, memura, işçiye, emekliye yardım etmiştir, hububat ziraati yapan bölgelerimiz alınan tedbirlerle kendisini kurtarmıştır. Türkiye sathında bugün tek ıstırap mevzuunu teşkil eden kitle orman içinde yaşayan köylülerimizdir. Sözlerimi şu neticeye getirmek istiyorum, bu birinci fıkradaki senede 3 milyon liralık yardımın, yardım kredisinin senede asgari 20 milyon liraya iblağı ve ikinci fıkrada yer alan orman içi köylülerin kendi istek ve muvafakatlariyle ve İcra Vekillerinin kararı ile başka yere naklini tesbit eden ikinci fıkranın yeri olmadığına kaniim ve tamamen kaldırılmasını teklif etmekteyim.

Bu teklifi Yüksek Heyetinizin şu tezahüründen ilham alarak yapmaktayım, orman içinde yaşayan halkın mukadderatı üzerinde heyetiniz hassasiyetle durmaktadır, Yüksek Heyetiniz, bundan evvelki tahdit maddesinde vesikasız tasarruf edilen arazideki mutasarrıflarda orman içinde yaşayan halkta lüzumsuz endişe hâsıl olmasın diye bir tay yaptı, bu fıkra da böyle bir netice tevhit edecektir, şimdiden birçok güçlükler çıkarılıyor, köyler kaldırılacaktır, diye menfi propagandalar yapılmaktadır, bu propagandalar ne kadar yersiz olursa olsun, tesiri olmaktadır, bu itibarla madde hem amelî ba-

kımdan ve hem de politik bakımdan faydalı olmayacaktır, eğer Devlet zaruri bir ihtiyaç hissediyorsa mufassalan tanzim edeceği ayrı bir kanunla yüksek huzurunuz gelmesinin en muvafık yol olacağı kanaatindeyim. Bu hususta bir de takrir takdim ediyorum.

REİS — Komisyon.

BÜTÇE KOMİSYONU REİSVEKİLİ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Efendim, 12 ncü maddeyi kaldırdınız. Bu maddede 12 ncü maddeye atıf vardır. Orada vaziyetleri şöyle olanlar, böyle olanlar gibi bâzı atıflar yapılmıştır. Onun için bu maddenin komisyona verilmesini rica edeceğim. Kaldırılan maddenin vaziyetine göre tekrar tetkik edelim. (Muvafık sesleri)

REİS — Bu mevzuda bir takrir var, okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

14 ncü maddedeki 3 milyon liralık kalkınma kredisinin senede 20 milyon liraya tezyidini ve iç iskân mütaallik (B) fıkrasının tayıyını teklif ederim.

Bolu Mebusu

İhsan Gülez

REİS — Masrafa taallük ettiği için, takrir ise tek imzalı olduğundan reyeye koymaya imkân yoktur.

FERİT ECER (Niğde) — Efendim, benden evvel konuşan muhterem arkadaşımız İhsan Gülez'in konuşmalarının, baş tarafına tamamiyle iştirak ediyorum. Onun fikirleri benim de fikrimdir. Yalnız son kısmına iştirak etmiyorum. Çünkü ormanların orman olarak bu memlekette mevcudiyetini arzu ediyorsak bir iç iskân işine ehemmiyetle ihtiyacımız vardır. Bu itibarla bendeniz bir takrir takdim ediyorum, Geçici Komisyonun hazırladığı ve 15 ncü maddeden başlayan faslın müzakere mevzuu yapılmasını arz ve teklif ediyorum, kabulünü rica ederim.

REİS — Takriri okuyorum efendim.

Yüksek Reisliğe

Şifahen de arz ettiğim ve hile Geçici Komisyon tarafından hazırlanan metnin 15 ncü maddesi ile başlayan «Orman köylerinin kalkındırılması ve iç iskân» matlaplı faslının müzakereye konu itihaz edilmesini arz ve teklif ederim.

1. II. 1954

Niğde Mebusu

Ferit Ecer

(Anlaşılmadı sesleri.)

REİS — Buyurun Tarım Vekili.

TARIM VEKİLİ NEDİM ÖKMEN (Maraş)

— İç iskân mevzuunda Hükümetin teklifi şimdiki okunan ve İhsan Gülez arkadaşımın tenkid ettiği maddede hulâsa edilmişti. Burada takdir buyurursunuz, ikinci fıkra tamamen köylülerin ihtiyarına bırakılmıştı. Bu mevzuu dahi bazı arkadaşlarım şu veya bu sebeple doğru bulmadıklarına göre, Geçici Komisyonun 17 nci maddede tesbit ettiği iskân mevzuu cebre istinatmaktadır. Kuvvetle tahmin ediyorum ki Yüksek Meclisiniz buna iştirak etmiyecektir. Bu noktayı tavzihte fayda mülâhaza ettim.

REİS — 14 ncü maddeyi komisyon geri istemiştir, veriyoruz.

Komisyondaki 12 nci madde gelmiştir, okuyoruz.

(MADDE 12. — Komisyonların tahdit zabıt hulâsalarının, hududu gösteren kroki de dâhil olduğu halde birer sureti ilgili şehir, kasaba ve köylerin münasip yerlerine asılır. Ve keyfiyet, varsa, mahallî bir gazete ile, yoksa diğer münasip vasıtalarla ilân edilir. Asılma tarihi beldelerde belediye encümenlerinin, köylerde ihtiyar heyetlerinin tasdik edecekleri bir vesika ile tevsik edilir ve bu vesika komisyon dosyasında muhafaza olunur. Bu askı şahsan tebliğ hükmüdedir. Zabıt münderecatına razı olmıyanlar, asılış tarihinden itibaren 6 ay içinde, yetkili mahkemelere müracaatla itiraz edebilirler. Bu müddet içinde itiraz vuku bulmazsa komisyon kararı katîleşir.

Tahdit muamelesi yapılmış ve hudutları katılmış olan ormanlar, tapuca hiçbir harc ve resim alınmaksızın Hazine namına tescil olunur.

MAHMUT GÜCBİLMEZ (Bolu) — Efendim, demin bir madde görüşülürken Hidayet Beyin teklifi bendenize de tatminkâr görünmüştü ve iştirak etmiştim. Fakat komisyona iade edildikten sonra buradaki kıymetli hukukçu arkadaşlarımın ikaziyle bu halin dahi tatminkâr olmadığı kanaatine vardım. Sebebini arz ediyorum: Son taddil şekline göre dahi bu askı şahsan tebliğ hükmündedir. Bu zabıt münderecatına razı olmıyanlar, asılışından itibaren altı ay zarfında yetkili mahkemelere müracaatla itiraz edebilirler.

Bir kere müddet olarak altı ayı kabul etmiştir. İtiraz edebilmek için muttali olmak lâzımdır. Muttali olmak için de, demin arz ettiğim gibi,

Hidayet Aydıner arkadaşımızın teklifi dairesinde, varsa gazete ile ilân edilsin, dedik.

Şimdi maddede: «Zabıt münderecatına razı olmıyanlar 6 ay zarfında yetkili mahkemelere müracaatla itiraz edebilirler. Bu müddet zarfında itiraz vuku bulmazsa komisyonun kararı katîleşir» deniyor. Yani vatandaşın hakkı altı ay zarfında itiraz edilmezse sukut edecek, iskatı hak olacak. Bu, gayet mühimdir, vatandaş hakkının elinden kaybetmesine sebebiyet verir. Bu bakımdan biz sadece duvara asılmasını, varsa oradaki gazetelerle ilân edilmesini kâfi görmüyoruz. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun tebliğe ait umumi hükümleri dairesinde kanuni ikametgâhına tebligat yapılmasını zaruri görüyoruz ve bu zarurete binaen bu yolda bir taktir takdim ediyorum. Taktirimin baş kısmı esbabı mucibeye aittir; esbabı mucibe okunmasa da olur; şifahen arz ettim. Yalnız teklifimde Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa göre tebliğ olunur hükmü maddeye girsin. Komisyon bunu lütfen formüle etsin.

REİS — Taktirini okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

12 nci maddedeki «Tahdit zabıt hulâsalarının» bir mahalle asılması ve varsa mahallî matbuatla ilân edilmesi de kâfi değildir. Çünkü, orman tahdit komisyonlarının, ormanlar ile bunların içinde ve civarındaki arazi ve sair hususî mülkiyet mevzuu gayrimenkulleri tahdidine dair olan «Tahdit zabıt hulâsaları»nın her halde alâkalının kanuni ikametgâhına tebliği şart olmalıdır. Aksi halde zaptın asılması ve varsa gazete ilânında bu hususa muttali olmıyan vatandaşın mahkemeye başvurma hakkı sakıt olur. Binaenaleyh «Hukuk Usulü Muhakemeleri» Kanununa göre «tebliğ olunur» hükmünün fıkraya itihal edilmesi için komisyona iadesini arz ve teklif ederim.

Bolu Mebusu

Mahmut Güçbilmez

REİS — Maddeye bu şekilde bir fıkra ilâvesini reylerinize arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiş ve madde ile komisyona verilmiştir.

Şimdi Ferit Ecer'in bir taktirini var. Bir kere daha okutuyorum :

Niğde Mebusu Ferit Ecer'in taktirini tekrar okundu.

REİS — Buyurun Bütçe Komisyonu.

BÜTÇE KOMİSYONU REİSVEKİLİ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Efendim, geçici komisyonla hemen hemen yegâne ihtilâf halinde bulunduğumuz mevzu budur. Geçici komisyon orman mevzuunu tamamiyle ele aldıktan sonra Orman İdaresinin kendisine ait olmıyan ve kendi idaresince gereği gibi yapılması mümkün bulunmıyan, henüz programı ve süresi malûm olmıyan bu mevzuu ele almış ve iç iskân dâvasını bu maddelerle halletmek sevdasına düşmüştür. Özür dilerim kendilerinden. Hükümetçe ele alınıp gereği gibi bütün icabatiyle beraber yüksek huzuruza sevk edilmesi lâzımgelen bu mevzuu, bu bahsi Bütçe Komisyonumuz buradan çıkarmıştır.

REİS — Efendim, Bütçe Komisyonunun raporu müzakere edilirken, Geçici Komisyon muayyen maddelerin kendi raporu üzerinden müzakeresini teklif etmektedir. Hükümet ve Bütçe Komisyonu buna muhalefet etmektedir.

Şimdi, arkadaşımızın takririni reylerinize arz ediyorum. Dikkate alanlar lütfen işaret buyursunlar... Kabul etmiyenler... Takrir reddedilmiştir. Müzakereye Bütçe Komisyonunun raporu üzerinden devam olunacaktır.

Efendim; vakit ilerlemiştir. 3 Şubat Çarşamba günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son veriyorum.

Kapanma saati : 18,15

Emekli, Dul ve Yetim Aylıklarına zam yapılması hakkındaki Kanuna verilen reylerin sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Âza sayısı : 487
 Rey verenler : 246
 Kabul edenler : 246
 Reddedenler :
 Çekinseler :
 Reye katılmayanlar : 220
 Açık mebusluklar : 21

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Abdullah Güler
 Bekir Oynaganlı
 Kemal Özçoban
 Avni Tan
 Ahmed Veziroğlu

AĞRI

Halis Öztürk
 Celâl Yardımcı

AMASYA

Kemal Eren
 Hâmit Koray

ANKARA

Sadri Maksudi Arsal
 Muhlis Bayramoğlu
 Salâhaddin Benli
 Ömer Bilen
 Dağistan Binerbay
 Hamdi Bulgurlu
 Osman Şevki çiçekdağ
 Ramiz Eren
 Osman Talât İltekin
 Hâmid Şevket İnce
 Seyfi Kurtbek
 Talât Vasfi Öz
 Fuad Seyhun
 Cevdet Soydan

ANTALYA

Fatin Dalaman
 Nazifi Şerif Nabel
 Akif Sarıoğlu

AYDIN

Nail Geveci
 Şevki Hırsırcı
 Etem Menderes

BALIKESİR

Vacit Asena
 Salâhaddin Baskan
 Muzaffer Emiroğlu
 Mücteba Iştın
 Ali Fahri İşeri
 Sıtkı Yırcalı

BİLECİK

Talât Oran
 Yümnü Üresin

BİNGÖL

Feridun Fikri Düşünsel

BITLİS

Nusrettin Barut
 Salâhaddin İnan

BOLU

Fahri Belen
 Mahmut Güçbilmez
 İhsan Gülez

BURDUR

Fethi Çelikbaş

BURSA

Selim Ragıp Emeç
 Hulfisi Köymen
 Mithat San
 Halûk Şaman
 Necdet Yılmaz
 Ali Canib Yöntem

ÇANAKKALE

Kenan Akmanlar
 Bedi Enüstün
 Emin Kalafat
 İhsan Karasioğlu
 Ömer Mart

ÇANKIRI

Kâzım Arar

ÇORUH

Mecit Bumin
 Abbas Gigin
 Mesud Güney
 Ali Rıza Sağlar
 Zihni Ural

ÇORUM

Sedat Baran
 Ahmet Başıbüyük
 Şevki Gürses
 Baha Koldaş
 Saip Özer

Hasan Ali Vural
 Hakkı Yemeniciler

DENİZLİ

Baha Akşit
 Ali Çobanoğlu
 Eyüp Şahin

DIYARBAKIR

Ferit Alpiskender
 Yusuf Azizoglu
 Mustafa Ekinci
 Arif Altınalmaz
 Mehmet Enginün
 Cemal Köprülü
 Rükneddin Nasuhioğlu

ELAZIĞ

Abdullah Demirtaş
 Mehmet Şevki Yazman
 Hâmit Ali Yöney

ERZİNCAN

Cemal Göneng
 Şemsettin Günaltay
 Nahid Pekcan

ERZURUM

Said Başak
 Rıfki Salim Burçak
 Sabri Erduman
 Rıza Topçuoğlu
 Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR

Ali Fuad Cebesoy
 Hasan Polatkan
 Abidin Potuoğlu
 Kemal Zeytinollu

GAZİANTEP

Ekrem Cenani
 Galip Kınoğlu
 Süleyman Kuranel

GİRESUN

Hamdi Bozbağ
 Hayrettin Erkmen

GÜMÜŞANE

Cevdet Baybura
 Vasfi Mahir Kocatürk
 Halit Zarbun

HAKKÂRİ

Selim Seven

HATAY

Abdürrahman Melek
 Celâl Sait Siren
 Hasan Reşit Tankut

İÇEL

Halil Atalay
 Salih İnankur
 Şahap Tol

İSPARTA

İrfan Aksu
 Reşit Turgut

İSTANBUL

Faruk Nafiz Çamlıbel
Bedri Nedim Göknil
Hâdi Hüsmen
Fuad Köprülü
Adnan Menderes
Seyfi Oran
Nazlı Tıabar
Ahmet Topcu

İZMİR

Pertev Arat
Behzat Bilgin
Sadık Giz
Tarık Güreerk
Necdet İncekara
Halil Özyörük
Abidin Tekön
Cemal Tunca
Ekrem Hayri Üstündağ
Zühtü Hilmi Velibeşe

KARS

Lâtif Aküzüm
Esat Oktay
Tezer Taşkıran
Hüsamettin Tuğaç

KASTAMONU

Fahri Keçeciöğlü
Şükrü Kerimzade
Muzaffer Âli Mühtö
Rifat Taşkın
Hayri Tosunoğlü

KAYSERİ

Fikri Apaydın
İbrahim Kirazoğlü
Yusuf Ziya Turgut

KIRKLARELİ

Faik Üstün

KOCAELİ

Ekrem Alican
Ziya Atığ
Mümtaz Kavaleroğlü
Yeredoğ Kişioğlü

Saim Önhon

İiüsünü Türkind
Ethem Vassaf

KONYA

Abdürrahman Fahri A-
ğaoğlü
Rifat Alabay
Kemal Ataman
Hidayet Aydıner
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Abdi Çilingir
Ziyad Ebüzziya
Ali Rıza Ercan
Saffet Gürol
Tarık Kozbek
Muammer Obuz
Murad Âli Ülgen
Umran Nazif Yiğiter

KÜTAHYA

Mecdet Alkin
Yusuf Aysal
Besim Besin
Ahmet Kavuncu
Remzi Koçak
Süleyman Süruri Na-
suhöğlü

MALATYA

Esat Doğan
Hikmet Fırat
İsmet İnönü
Mehmet Kartal
Mehmet Kulu
Nuri Ocakeroğlü
Abdülkadir Özbay
Lûtfi Sayman

MARAS

Abdullah Aytemiz
Nedim Ökmen
Remzi Öksüz
Mazhar Özsoy

MARDİN

Mehmet Kâmil Boran
Kemal Türkoğlü

MUĞLA

Yavuz Başer
Nâtık Poyrazoğlü

MUŞ

Hamdi Dayı
NİĞDE

Hâdi Arıbaş
Süreyya Dellaloğlü
Asım Doğanay
Ferit Ecer

ORDU

Refet Aksoy
Hüsünü Akyol
Feyzi Boztepe
Naşit Fırat
Hamdi Şarlan

RİZE

Osman Kavrakoğlü
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil
Zeki Rıza Sporel

SAMSUN

Hâşim Alişan
Naci Berkman
Tevfik İleri
Firuz Kesim
Hasan Fehmi Ustaöğlü
Hâdi Uzer

SEYHAN

Arif Nihat Asya
Sedat Barı
Mahmut Kibaröğlü
Sinan Tekelioğlü

SİİRD

Şefik Türkdöğän
Cemil Yardım

SİNOB

Nuri Sertoğlü
Server Somuncuoğlü

SİVAS

Nâzım Ağacıkoğlü
İbrahim Duygun
Rifat Öçten
Sedat Zeki Örs
Bahattin Taner
Hüseyn Yüksek

TOKAD

Zihni Betil
Fevzi Çubuk
Ahmet Gürkan
Hamdi Koyutürk
Halûk Ökeren
Muzaffer Önal
Mustafa Özdemir
TRABZON
Faik Ahmed Barutçu
Mahmut Goloğlü
Hasan Saka
Mustafa Reşit Tarakçı-
oğlü

URFA

Feridun Ayalp
Feridun Ergin
Hasan Oral
Celâl Öncel

YOZGAD

Niyazi Ünal Alelı
Faik Erbaş
Yusuf Karslıoğlü
Fuat Nizamoğlü
Hâşim Tathioğlü
Hasan Üçöz

ZONGULDAK

Fehmi Açıksöz
Hüseyn Balık
Suat Başol
Ali Rıza İncealemdar-
oğlü
Cemal Kıpçak
Rifat Sivişoğlü
Avni Yurdabayrak

[Reye katılmıyanlar]

AFYON KARAHISAR

Süleyman Kerman
Ali İhsan Sâbis
Salih Torfilli
Gazi Yiğitbaşı

AĞRI

Kasım Küfrevi

AMASYA

İsmet Olgaç

ANKARA

Muhlis Ete
Mümtaz Faik Fenik
(İ.)

Abdullah Gedikoğlu

ANTALYA

Burhanettin Onat
İbrahim Subaşı
Ahmet Tekelioğlu
Ahmet Tokuş

AYDIN

Namık Gedik
A. Baki Ökdem
Cevat Ülkü
Lûtfi Ülkümen

BALIKESİR

Esat Budakoğlu
Müfit Erkuyumcu
Enver Güreli
Arif Kalıpsızoğlu
Ahmet Kocabıyıkoğlu
Yahya Pelvan

Muharrem Tuncay

BİLECİK

İsmail Aşkın
Keşşaf Mehmet Kurkut

BİNGÖL

Mustafa Nuri Okeuoğlu

BOLU

Zuhuri Danışman
Mithat Dayıoğlu
Kâmî Kozak
Vahit Yöntem

BURDUR

Mehmet Erkazancı
Mehmet Özbey

BURSA

Raif Aybar
Selim Herkmen

Agâh Erozan (İ. Â.)

Sadettin Karacabey
Kenan Yılmaz (Vekil)

ÇANAKKALE

Süreyya Endik (İ.)

Nihat İyriboz

Nusret Kirişcioğlu

ÇANKIRI

Kemal Atakurt

Celâl Boynuk

Kenan Çiğman

Celâl Otman

ÇORUM

Hüseyin Ortakcioğlu

DENİZLİ

Fikret Başaran
Mustafa Gülcügil
Refet Tavashoğlu

DIYARBAKIR

M. Remzi Bucak

Nâzım Önen

Kâmil Tayş

EDİRNE

Hasan Osma

ELÂZİĞ

Suphi Ergene
Ömer Faruk Sanaç

ERZİNCAN

Sabit Sağıroğlu (İ.)

Ziya Soylu

ERZURUM

Fehmi Çobanoğlu

Bahadır Dülger

Enver Karan

Emrullah Nutku

Memiş Yazıcı

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt

Ekrem Baysal

GAZİANTEP

Samih İnal

Ali Ocak

Cevdet San

Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Ali Naci Duyduk

Tahsin İnanç (İ.)

Doğan Köymen

Arif Hikmet Pamuk-
oğlu

Mazhar Şener

Adnan Tüfekcioğlu

GÜMÜŞANE

Halis Tokdemir

Ahmet Kemal Varınca

Kemal Yörükoğlu

HATAY

Abdullah Cilli

Tayfur Sökmen

Cavit Yurtman

İÇEL

Hüseyin Fırat

Refik Koraltan (Reis)

Aziz Köksal

Celâl Ramazanoğlu

İSPARTA

Said Bilgiç

Kemal Demiralay

Tahsin Tola

İSTANBUL

Enver Adakan

Salamon Adato

İhsan Altinel

Ahmet Hamdi Başar

Andre Vahram Bayar

(İ.)

Celâl Bayar (Reisicum-
hur)

Nihad Reşad Belger

Mithat Benker

Fuad Hulûsi Demirelli

Salih Fuad Kegeci

Ahilya Moshos

Mükerrem Sarol

Fahrettin Saymer

Mithat Sözer

Füruzan Tekil

Celâl Türkgeldi

Hüsnü Yaman

Sani Yaver

Senihi Yürüten

İZMİR

Halide Edib Adıvar

Mehmet Aldemir (İ. Â.)

Cihad Baban

Avni Başman

Muhiddin Erener

Osman Kapani

Vasfi Menteş (İ.)

KARS

Fevzi Aktaş

Sırrı Atalay

Mehmet Bahadır (İ.)

Abbas Çetin

Veyis Koçulu

Hüseyin Cahit Yalçın

KASTAMONU

Sait Kantarel

Ziya Termen

Hamdi Türe (İ.)

KAYSERİ

İsmail Berkok

Emin Develioğlu

Kâmil Gündeş

Ali Rıza Kılıçkale

Mehmet Özdemir

KIRKLARELİ

Şefik Bakay

Mahmut Erbil

Fikret Filiz

Sıtkı Pekkip (İ.)

KİRŞEHİR

Osman Bölükbaşı

Halil Sezai Erkut

Elvan Kaman

Rifat Özdeş

KOCAELİ

Hamdi Başak

Salih Kalemcioğlu

Lûtfi Tokoğlu

Mehmet Yılmaz (İ.)

KONYA

Himmet Ölçmen

KÜTAHYA

Hakkı Gedik

Asım Gündüz

Ahmet İhsan Gürsoy

İhsan Şerif Özgen

(İ. Â.)

MALATYA

Hüseyin Doğan (İ.)

Mehmet Sadık Eti

MANISA

Samet Ağaoglu

Semi Ergin
Faruk İlker (İ.)
Refik Şevket İnce
Adnan Karaosmanoğlu
Fevzi Lûtfi Karaos-
manoğlu
Muzaffer Kurbanoğlu
(R. Vekili)
Nafiz Körez
Sudi Mihçioğlu
Hamdullah Suphi Tan-
rıöver
Muhlis Tümay
MARAŞ
Ahmet Bozdağ
Salâhaddin Hüdayioğlu
Ahmet Kadoğlu
MARDİN
Abdürrahman Bayar
Rıza Erten
Abdülkadir Kalav
Cevdet Öztürk
Aziz Uras
MUĞLA
Cemal Hünel

Zeyyat Mandalinci
Nadir Nadi
Nuri Özsan
MUŞ
Ferit Kılıçlar
NİĞDE
Fahri Köşeroğlu
Hüseyin Ülkü
Halil Nuri Yurdakul
ORDU
Yusuf Ziya Ortaç
Zeki Mesut Sezer
Atıf Topaloğlu
RİZE
İzzet Akçal
Kemal Balta
SAMSUN
İsmail Işın
Muhittin Özkefeli
Ferid Tüzel
Şükrü Uluçay
SEYHAN
Zeki Akçalı
Remzi Oğuz Arık
Tevfik Coşkun

Yusuf Ziya Eker
Reşad Güçlü
Salim Serçe
Cezmi Türk
SİİRD
Baki Erden
Mehmet Daim Süalp
SİNOB
Muhtar Acar
Ali Şükrü Şavlı
Muhit Tümerkan
SİVAS
Ercüment Damalı
Şevki Ecevit
Nurettin Ertürk
Halil İmre
TEKİRDAĞ
İsmail Hakkı Akyüz
Hüseyin Bingül
Zeki Erataman
Şevket Mocan
TOKAD
Sıtkı Atanç
TRABZON
Salih Esad Alperen

Naci Altuğ
Saffet Baştınar
Cemal Reşit Eyüboğlu
Süleyman Fehmi Ka-
laycıoğlu
Hamdi Orhon
Cahid Zamangil
TUNCELİ
Hıdır Aydın
Hasan Remzi Kulu
URFA
Necdet Açıanal
Reşit Kemal Timuroğlu
VAN
İzzet Akın
Ferid Melen
Kâzım Özalp
YOZGAD
Avni Doğan
ZONGULDAK
Yunus Muammer Ala-
kant
Abdürrahman Boyacı-
giller

[Açık mebusluklar]

Amasya	1	Manisa	1
Ankara	1	Niğde	1
Bursa	1	Sivas	2
Denizli	2	Tekirdağ	1
Diyarbakır	1	Tokad	1
Kastamonu	2	Trabzon	1
Kayseri	1	Urfa	1
Konya	2	Zonguldak	1
Malatya	1		—
			21

